

**SOUKROMÁ VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ
ZNOJMO s.r.o.**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Znojmo 2012

Marie HAVLÍČKOVÁ

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Mzdové účetnictví, daně a personalistika**

Redukční hranice a jejich role při stanovení výměry důchodu v ČR

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Marie HAVLÍČKOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: Prof. Ing. Václav Vybíhal, CSc.

Znojmo, 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Redukční hranice a jejich role při stanovení výměry důchodu v ČR“ vypracovala samostatně pod vedením Prof. Ing. Václava Vybíhala, CSc. a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v seznamu použité literatury a odborných zdrojů.

Ve Znojmě dne 20. 4. 2012

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych vyjádřila poděkování vedoucímu bakalářské práce, Prof. Ing. Václavu Vybíhalovi, CSc., za jeho odbornou pomoc a cenné rady při vypracování bakalářské práce.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Marie HAVLÍČKOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Mzdové účetnictví, daně a personalistika
Název	Redukční hranice a jejich role při stanovení výměry důchodu v ČR
Název (v angličtině)	Reduction limits and their role when setting the retirement age in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem práce je v návaznosti na explikaci mechanismu fungování redukčních hranic vyhodnotit základní konstrukční pravidla pro stanovení výměry důchodu v ČR, identifikovat roli a vyhodnotit vliv redukčních hranic pro stanovení výměry důchodů při různých variantách osobního vyměřovacího základu a v kontextu změn, které přináší tzv. „Malá důchodová reforma“.

Postup práce:

1. V úvodní části práce bude explikována problematika redukčních hranic jako instrumentu ovlivňujícího výši důchodu.
2. V teoretické části práce bude provedena identifikace a deskripce základních konstrukčních pravidel pro stanovení dávek důchodového pojištění, metodika stanovení výše důchodu.
3. V praktické části bude vyhodnocen vliv redukčních hranic a jejich role při stanovení výměry důchodu v podmínkách ČR při různých úrovních osobního výpočtového základu a variantách zachycujících změny vyplývající z tzv. „Malé důchodové reformy“.

Metody: V práci bude využito vědeckých metod zkoumání, především metod deskripce, komparace, analýzy, syntézy a rešerše.

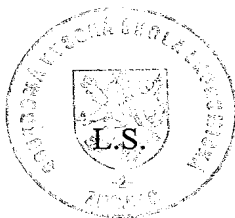
Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

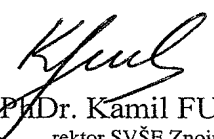
1. KREBS, Vojtěch, a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2007. 504 s. ISBN 978-80-7357-276-1.
2. MERITUM. *Mzdy 2011*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 788 s. ISBN 978-80-7357-613-4.
3. PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.
4. ŠUBRT, Bořivoj, a kol. *Abeceda mzdové účetní 2011*. 21. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 535 s. ISBN 978-80-7263-635-8.
5. VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2012

Marie HAVLÍČKOVÁ
autor

Prof. PhDr. KAMIL FUCHS, CSc.
rektor SVŠE Znojmo

Prof. Ing. VÁCLAV VYBÍHAL, CSc.
vedoucí bakalářské práce

ABSTRAKT

Práce je zaměřena na explikaci mechanismu fungování redukčních hranic a jejich úlohy při stanovení výměry důchodu v České republice. Zabývá se vyhodnocením základních konstrukčních pravidel při určení výměry důchodu a na identifikaci role a vyhodnocení vlivu redukčních hranic pro stanovení výměry důchodů při různých variantách osobního vyměřovacího základu a v kontextu změn, které přináší tzv. „Malá důchodová reforma“.

Kromě základních důchodových charakteristik a ukazatelů potřebných pro stanovení výše důchodu v České republice, identifikace důchodového věku, algoritmu výpočtových kroků a dopadů na jednotlivé příjmové kategorie v podmínkách České republiky je přiměřená pozornost věnována i základním aspektům důchodového systému v Rakousku. Přínosem bakalářské práce jsou variantní výpočty výše důchodů u konkrétních pojištěnců a identifikace metodiky stanovení důchodu podle důchodové kalkulačky.

Klíčová slova: redukční hranice, starobní důchod, výpočtový základ, doba pojištění, důchodová kalkulačka.

ABSTRACT

The work focuses on explication of mechanism of reduction limits function and their role at old-age pension assessment in the Czech Republic. It deals with evaluation of basic construction rules for old-age pension assessment and role identification and evaluation of reduction limits influence for old-age pension at different variations of personal assessment base in the context of changes brought about by so called „Small pension reform“.

Besides basic old-age pension characteristics and indicators necessary for old-age pension assessment in the Czech Republic, retirement age identification, calculation algorithm and impact on specific income categories under conditions in the Czech Republic, adequate attention is paid to basic aspects of retirement system in Austria. The contribution of this bachelor thesis consists in variant calculations of old-age pension level at specific insured persons and method identification of old-age pension assessment by means of a pension calculator.

Key expressions: reduction limits, old-age pension, calculation base, the length of insurance, pension calculator.

Obsah

1	ÚVOD	8
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	9
3	TEORETICKÁ ČÁST	11
3.1	PRINCIPY DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ.....	11
3.2	DŮCHODOVÁ REFORMA	14
3.3	REDUKČNÍ HRANICE	16
3.3.1	<i>Důvod zavedení redukční hranice</i>	16
3.3.2	<i>Redukční hranice do 29. září 2011</i>	16
3.3.3	<i>Redukční hranice od 30. září 2011</i>	17
3.3.4	<i>Parametrické změny</i>	19
3.4	DRUHY DŮCHODŮ A JEJICH VÝŠE.....	20
3.4.1	<i>Podmínky nároku na starobní důchod</i>	20
3.4.2	<i>Doby pojištění a náhradní doby pojištění</i>	21
3.5	DŮCHODOVÝ VĚK	22
3.5.1	<i>Obecný důchodový věk</i>	22
3.5.2	<i>Pojištěnci narození před rokem 1936</i>	23
3.5.3	<i>Pojištěnci narození v období let 1936 až 1977</i>	23
3.5.4	<i>Pojištěnci narození po roce 1977</i>	23
3.5.5	<i>Snížený důchodový věk</i>	23
3.6	VÝPOČET VÝŠE STAROBNÍCH DŮCHODŮ	23
3.6.1	<i>Algoritmus výpočtových kroků</i>	24
3.6.2	<i>Roční vyměřovací základ</i>	24
3.6.3	<i>Úhrn vyměřovacích základů</i>	25
3.6.4	<i>Koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu</i>	25
3.7	DŮCHODOVÝ SYSTÉM V RAKOUSKU	25
3.7.1	<i>Dávky rakouského důchodového pojištění</i>	26
3.7.2	<i>Účast na důchodovém pojištění</i>	26
3.7.3	<i>Pojištění a náhradní doby pojištění</i>	26
3.7.4	<i>Vyměřovací základ</i>	27
3.7.5	<i>Informativní list důchodového pojištění</i>	27
3.7.6	<i>Starobní důchod</i>	27
4	PRAKTICKÁ ČÁST	28
4.1	DOPAD NA PŘÍJMOVÉ KATEGORIE	28
4.1.1	<i>Předčasné starobní důchody</i>	28
4.2	ŽÁDOST O VYŘÍZENÍ DŮCHODŮ	30
4.3	PŘEDDŮCHODY	33
4.4	ZAVEDENÍ REDUKČNÍCH HRANIC	33
4.4.1	<i>Redukční hranice do 29. září 2011</i>	33
4.4.2	<i>Redukční hranice od 30. září 2011</i>	33
4.4.3	<i>Redukční hranice od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012</i>	34
4.4.4	<i>Výpočtový základ od 30. 9. 2011 do 31. 12. 2014</i>	34
4.5	VYMĚŘOVACÍ ZÁKLADY	35
4.6	DOBA POJIŠTĚNÍ.....	37
4.7	DŮCHODOVÁ KALKULAČKA	37
4.8	VÝPOČET STAROBNÍHO DŮCHODU – PODPRŮMĚRNÉ PŘÍJMY	39
4.9	VÝPOČET STAROBNÍHO DŮCHODU – PRŮMĚRNÉ PŘÍJMY	45
4.10	VÝPOČET STAROBNÍHO DŮCHODU – NADPRŮMĚRNÉ PŘÍJMY	51
5	ZÁVĚR	57
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
7	SEZNAM TABULEK	61

1 Úvod

Důchodové pojištění má v České republice kořeny od druhého desetiletí dvacátého století. Důchody, které Česká správa sociálního zabezpečení vyplácí, se netýkají pouze starobních důchodů, tzv. přímých, ale i odvozených důchodů (vdovský, vdovecký, sirotčí). Z podkladů České správy sociálního zabezpečení vyplývá, že v červnu 2011 pobíralo starobní důchod v naší zemi na 2 280 450 starobních důchodců.

Úkolem společnosti je zabezpečit starší občany, kteří již nejsou schopni být výdělečně činní. Důvodem může být dosažení důchodového věku nebo omezení zdravotním stavem.

Od 1. 1. 1996 řeší důchodové pojištění v ČR zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Zákon byl samozřejmě v průběhu let mnohokrát novelizován. Se zákonem o důchodovém pojištění jsou svázány i prováděcí předpisy, které jsou podrobně vypracovány. Vyhláška MPSV č. 286/2011 Sb., ze dne 21. září 2011 je nejznámější. Některé prováděcí předpisy řeší přepočítací koeficient, všeobecný vyměřovací základ a redukční hranici výpočtového základu.

Na vyplácení důchodů má vliv sociální a ekonomická situace ve společnosti. V souladu musí být hlavně politické spektrum, protože bez politické shody nelze prosadit žádnou změnu. Parlament ČR přijal v důchodovém systému zásadní změny. Zavedl tři pilíře důchodového systému.

Změna, kterou vyvolá Malá důchodová reforma po 30. 9. 2011 reaguje na rozhodnutí Ústavního soudu z května 2010. Podle něj by měli být lidé s vysokými příjmy, a tedy i odvody do důchodového systému, zvýhodněni vyššími důchody. V tomto směru se musí projevit zásluhovost, ne solidarita.

Problematika důchodového systému je obsáhlá, ve své bakalářské práci se budu zabývat redukčními hranicemi a jejich rolí při stanovení výměry důchodu v podmínkách ČR při různých úrovních osobního výpočtového základu a variantách zachycujících změny vyplývající z tzv. „Malé důchodové reformy“.

2 Cíl práce a metodika

Cílem práce je identifikovat, analyzovat a explikovat problematiku redukčních hranic jako instrumentu ovlivňujícího výši důchodu včetně provedení identifikace a deskripce základních konstrukčních pravidel pro stanovení dávek důchodového pojištění, stanovení metodiky postupů pro určení důchodu. Nedílnou součástí cíle práce je vyhodnocení vlivu redukčních hranic a jejich role při stanovení výměry důchodu v podmínkách ČR při různých úrovních osobního výpočtového základu a variantách zachycujících změny vyplývající z tzv. „Malé důchodové reformy“.

V práci bylo použito vědeckých metod zkoumání, především metody deskripce, komparace, analýzy, syntézy a rešerše. Byly použity metody zkoumání vývoje důchodového pojištění a situace v naší republice, dopad na přijaté novely zákonů v oblasti sociálního a důchodového zabezpečení. Dále byly použity metody deskripce, ve kterých se nejdříve musely popsat v teoretické části práce všechny dílčí souvislosti, které působí na zkoumaný problém a mají na něj bezprostřední vliv. Použila jsem hlavně metodu rešerše, kdy jsem sbírala, hledala a ověřovala informace ohledně redukčních hranic a jejich role při stanovení důchodu v ČR. Prostudovala jsem celou řadu odborné literatury od renovovaných autorů, pročetla zákony, nařízení a vyhlášky, které se vztahují k dané problematice. Čerpala jsem také z internetových zdrojů webových stránek státních institucí a ministerstev, jakož i z propagačních a reklamních materiálů týkajících se daného tématu. Ve výsledku práce se promítne komparace několika případů na výpočty nároku na starobní důchod v rozmezí let 2009–2012. Touto studií se zhodnotí rozdíl výpočtů starobních důchodů před přijetím důchodové reformy v naší republice a postupné změny po jednotlivých letech tak, jak byl novelizován zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Jedním z důležitých ukazatelů pro stanovení důchodu jsou redukční hranice. Kromě redukčních hranic při stanovení důchodu hrají roli ještě další ukazatele, mezi které patří: doba pojištění, náhradní doba pojištění, důchodový věk, vyloučené doby, roční vyměřovací základ, koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu, osobní vyměřovací základ a výpočtový základ.

O těchto významných instrumentech potřebných pro výpočet důchodů je pojednáno v teoretické části práce. Výpočet výše starobního důchodu se provádí podle následujícího

$$\text{vztahu: } D_s = V_z + \left\{ \frac{cTp \cdot 1,5}{100} \cdot Z_v \right\} + \left\{ \frac{dTp \cdot 1,5}{100} \cdot Z_v \right\},$$

kde	D_s	je výše starobního důchodu;
	V_z	je základní výměra starobního důchodu;
	cTp	je celková doba pojištění od ukončení povinné školní docházky do vzniku nároku na starobní důchod v celých kalendářních rocích;
	dTp	je počet časový úseků dodatečné doby pojištění v rozsahu 90 kalendářních dnů výdělečné činnosti konané po vzniku na starobní důchod;
	Z_v	je výpočtový základ.

Redukční hranice jsou důležité pro výpočet tzv. výpočtového základu. V současné době platí (s účinností od 30. 9. 2011) pro redukční hranici stanovení výpočtového základu viz. Tabulka č. 1 na straně 17.

3 Teoretická část

3.1 Principy důchodového pojištění

„Od roku 1948 byly důchodového pojištění účastny též osoby samostatně výdělečně činné. Tato skutečnost, tj. účast prakticky všech ekonomicky aktivních osob na důchodovém pojištění, patří mezi základní principy i současného systému důchodového pojištění založeného zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (tento zákon je dále citován ve zkratce jako ZDP). ZDP nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1996. Mezi další základní principy důchodového pojištění v České republice patří princip jednotné úpravy. Pro jednotlivé skupiny pojištěnců, tj. zaměstnance v pracovním poměru, osoby ve služebním poměru, osoby samostatně výdělečně činné, členy družstev a ostatní skupiny pojištěnců, platí **jednotné zásady** pro nároky na důchody a jejich výpočet.“¹

Dalším rysem důchodového pojištění je **povinná účast** na tomto pojištění. Musí být splněny určité podmínky, to znamená, že občan se nemůže vyvázat z důchodového pojištění a neplatit pojistné. Pokud má ale zájem, může se sám přihlásit k dobrovolné účasti na důchodovém pojištění.

Mezi principy důchodového pojištění patří také **obligatornost**, což znamená, že na důchod po splnění určitých podmínek vzniká právní nárok. V případě, kdy důchodce nesouhlasí s rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení, může si uplatnit soudní přezkoumání a tím si zajistit **soudní ochranu**.

Důchody vyplácené důchodcům jsou **garantovány státem**, protože mezi výdaje ze státního rozpočtu patří i výdaje na důchodové pojištění. Důchodci, kteří jsou na důchodu existenčně závislí, nemohou zůstat bez prostředků, důchodové pojištění provádí veřejnoprávní instituce.²

„Jedním z mnoha principů důchodového pojištění je i **míra solidarity**. Je dána zejména příjmovou redistribucí a poskytováním výhodnějších pravidel pro některé skupiny pojištěnců (např. uznávání náhradních dob pojištění nebo zvýhodnění možnosti stanovení výše pojistného u OSVČ). To znamená, že v důsledku redistribuce systém vykazuje

1 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7, s. 14 – 15.

2 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

výrazné prvky příjmové solidarity. Osoby s vyššími příjmy mají relativně nižší důchody, protože poměr důchodu k dosahované mzdě klesá s rostoucí mzdou. Pro nově přiznané důchody činí tato relace při 40 letech pojištění a při mzdě rovnající se 0,7 násobku průměrné mzdy v národním hospodářství, 55,1 % a při mzdě odpovídající trojnásobku průměrné mzdy již jen 19 %. To je způsobeno výraznou redukcí osobního vyměřovacího základu. Systém je příliš štedrý pro důchody z podprůměrných příjmů a naopak poskytuje nedostatečnou náhradu pro důchody z nadprůměrných příjmů.“³

Pojistné, které je stanoveno na důchodové pojištění, činí 28 % z vyměřovacího základu. Pokud má pojištěnec zaměstnavatele, platí mu 21,5 % a zaměstnanec odvádí 6,5 %. Pojistné odvádí zaměstnavatel za sebe i za zaměstnance. V případě osoby samostatně výdělečně činné, si tato platí pojistné sama formou měsíčních záloh a následného ročního vyúčtování.⁴

Zaměstnavatel i zaměstnanec odvádí pojistné na účet příslušné správy sociálního zabezpečení.⁵ Zaměstnavatel, který zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance, je povinen za každý kalendářní měsíc předložit na příslušnou správu sociálního zabezpečení „Přehled o výši pojistného.“⁶

Vybrané pojistné na důchodové pojištění se používá k úhradě vyplácených důchodů, zde se uplatňuje princip **průběžného financování**. Nedochozí k vytváření kapitálových fondů a vybrané pojistné se průběžně spotřebovává.⁷ Průběžné financování spočívá v tom, že pracující občané – plátcí pojistného, platí na občany na zaslouženém odpočinku. Je to jistý druh mezigenerační solidarity. Česká správa sociálního zabezpečení evidovala k 30. 6. 2011 celkem 2 280 450 starobních důchodců a 5 023 970 poplatníků pojistného na důchodové pojištění. Na jednoho starobního důchodce tak přispívalo 2,20 poplatníků. Při počtu 2 832 699 všech důchodců tak na jednoho důchodce přispívalo 1,77 poplatníka pojistného.⁸

3 KREBS, Vojtěch, a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2007. 504 s. ISBN 978-80-7357-276-1, s. 220.

4 ÚZ 810, *Sociální pojištění 2011*. 1. vyd. Ostrava – Hrabůvka: Sagit, 2011. 350 s. ISBN 978-80-7208-827-0.

5 MERITUM. *Mzdy 2011*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 788 s. ISBN 978-80-7357-613-4.

6 MERITUM. *Mzdy 2011*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 788 s. ISBN 978-80-7357-613-4.

7 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

8 Tisková zpráva ČSSZ [online]. [cit. 2011-11-01]. Dostupné z <<http://www.cssz.cz/cz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/2011-07-29-duchodcu-je-v-pololeti-2011-jiz-2-832-699-na-jednoho-pripada-1-77-poplatnika.htm>>.

Podstata problému financovat důchody není v technice řešení důchodové reformy, ale hlavně v politicky nejasném sociálním cíli, k jehož dosažení má důchodová soustava v naší republice směřovat. Dále se musí vymezit metody a prostředky, které je společnost ochotna a schopna na penzijní systém vytvořit. Není vůbec problém navrhnout technicky zvládnutelné řešení, ale musí to být řešení, které společnost přijme a zároveň nebude vyvolávat vážné poruchy v sociální a ekonomické oblasti.⁹

Ještě v roce 2008 byl důchodový účet vyrovnaný. Dnes v něm chybí ročně zhruba 30 miliard korun. Podle demografické prognózy přibýlo podle statistických údajů z roku 2010 téměř 80 tisíc důchodců a ubylo 180 tisíc zaměstnanců. Nyní si na důchody půjčujeme. Chybějících 30 miliard (1 % HDP) je součástí schodku státního rozpočtu. Státní důchody již nebudou schopny zajistit dostatečnou ochranu před chudobou důchodců. Za 30–40 let se zdvojnásobí počet občanů České republiky nad 65 let. Na udržení dnešní úrovně důchodů bychom potřebovali dalších cca 150 miliard korun.

Státní důchody nebudou schopny zajistit dostatečnou ochranu před chudobou.¹⁰

Charakteristickým principem pro český systém důchodového pojištění je též **široký okruh náhradních dob pojištění**. Jsou to doby, za které pojištěnec neplatí pojistné na důchodové pojištění, a přesto se mu tyto doby započítávají pro účely důchodového pojištění. Tento výhodný systém pro pojištěnce však velmi negativně působí na finanční bilanci systému, a proto v roce 1997 byly schváleny určité úpravy ohledně vlivu náhradních dob pojištění. U studia se schválily změny v započtení náhradních dob a to s účinností od 1. ledna 2004 a od 1. ledna 2010.¹¹

„V případě, že dojde k souběhu dob pojištění a náhradních dob pojištění (k jejich překrývání), započte se pro stanovení celkové doby pojištění pro vznik nároku na důchod a pro výši procentní výměry důchodu jen ta doba, jejíž zápočet je pro pojištěnce výhodnější. Doby pojištění týkající se výdělečné činnosti, s výjimkou doby samostatné výdělečné činnosti, jsou pak prokazovány prostřednictvím evidenčních listů důchodového pojištění.“¹²

9 KREBS, Vojtěch, a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2007. 504 s. ISBN 978-80-7357-276-1.

10 Stránky MPSV [online]. [cit. 2011-10-9]. Dostupné z <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/164>>.

11 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

12 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4, s. 205–206.

Většina náhradních dob pojištění se v centrální evidenci České správy sociálního zabezpečení nenachází, takže žadatelé o důchod se musí při podání žádosti o důchod prokazovat doklady.¹³

3.2 Důchodová reforma

Důchodové pojištění je v České republice upraveno od 1. ledna 1996 zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Nahradil do té doby platnou právní úpravu důchodového zabezpečení obsaženou v zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.

Zákon o důchodovém zabezpečení prošel již řadou změn a novel. Zvláště významné jsou novely z roku 1997, 2003 a 2008. Na zákon o důchodovém pojištění navazují prováděcí předpisy. Obsahují jednak podrobnější úpravu, jednak stanovené hodnoty pokud jde o všeobecný vyměřovací základ, přepočítací koeficient a redukční hranice výpočtového základu (jedná se o nařízení vlády, která jsou každoročně vydávána). Tyto hodnoty jsou potřebné k výpočtu důchodu. Nařízením vlády se také zvyšují vyplácené důchody a stanoví se základní výměra důchodu.¹⁴

Podle Ústavy ČR má každý právo na důstojné a přiměřené zabezpečení ve stáří. Ke změně ve výpočtu starobních důchodů došlo v reakci na nález Ústavního soudu ČR, který zrušil dosavadní způsob redukce osobního vyměřovacího základu, upravený v ustanovení § 15 zákona o důchodovém pojištění, tj. zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 29. 9. 2011.

Ve Sbírce zákonů byl s datem 22. 7. 2011 rozeslán zákon 220/2011 Sb., ve kterém jsou dostupné informace ohledně **malé důchodové reformy**. Účinnost tohoto zákona je od 30. 9. 2011.

Významným instrumentem důchodové reformy jsou tzv. **pilíře**. **Prvním pilířem** je povinné základní důchodové pojištění, dávkově definované a průběžně financované. Je univerzální a zabezpečuje všechny ekonomicky aktivní osoby, právní úprava je shodná pro všechny pojištěnce. Určité odchylky se vyskytují v oblasti organizačního a administrativního zabezpečení. Jedná se o tzv. silové resorty, do kterých patří např.

13 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

14 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

vojáci, policisté, celníci, hasiči. Ze základního důchodového pojištění čerpá důchod více než 99 % obyvatel ve věku vyšším než je věková hranice pro nárok na starobní důchod.¹⁵

Vznik **druhého pilíře**, který představuje doplňkové důchodové pojištění, má společně se státním důchodem předpoklad naplnit cíl zajištění přiměřených důchodů v budoucnu.

Tento systém důchodové reformy je dobrovolný. Faktický start fungování II. pilíře bude nastaven od 1. 1. 2013. Smysl to má pro toho, kdo vydělává alespoň průměrnou mzdu. Hraničním věkem bude dosažení věku 35 let, pojištěnci starší 35 let dostanou možnost rozhodnout se do konce roku 2012.

Zmíněný II. pilíř bude financován vyvázáním části pojistného na důchodové pojištění z I. pilíře. Účastník II. pilíře si sníží odvod pojistného do I. pilíře o 3 procentní body na 25 %. K vyvázaným 3 procentním bodům bude mít pojištěnec povinnost přidat další 2 procentní body z vlastních zdrojů. Celková výše odvodu pojistného bude pro účastníky II. pilíře dosahovat nejméně 30 %. Vyvázané procento odváděného pojistného sníží pojistné do I. pilíře placené zaměstnancem. Takže současná sazba pojistného za zaměstnance se zvýší z 6,5 % o dodatečné 2 procentní body. Z takto zvýšeného pojistného se částka, jež odpovídá součtu 3 % vyměřovacího základu a dodatečného pojistného přesune do II. pilíře.

Svěšené peníze ve II. pilíři budou spravovat penzijní společnosti ve čtyřech fondech. Jedná se o fond všeobecný, konzervativní fond, vyvážený fond a fond dynamický. Fondy se liší mírou rizika a výnosů.

Česká správa sociálního zabezpečení bude vyplácet důchody z I. pilíře, z II. pilíře životní pojišťovna. Obě výplaty budou na sobě nezávislé.

Z II. pilíře budou vypláceny dávky:

- starobní důchod ve formě doživotní penze;
- starobní důchod ve formě doživotní penze se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu ve stejné výši po dobu tří let ode dne úmrtí starobního důchodce;

15 PETRÁŠEK, Josef. *Sociální politika*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. 120 s. ISBN 978-80-86723-41-9.

- starobní důchod ve formě penze vyplácené po dobu 20 let. V případě úmrtí příjemce důchodu před uplynutím 20 let přejde nárok na vyplácení do dědického řízení.¹⁶

Vedle těchto dvou pilířů existuje ještě **pilíř třetí**, jedná se o dobrovolné a doplňkové kapitálově financované penzijní připojištění se státním příspěvkem. Důchody přiznané z III. pilíře se na příjmech důchodců podílejí velmi malou měrou.

3.3 Redukční hranice

3.3.1 Důvod zavedení redukční hranice

Mezi nejvýznamnější změny zákona o důchodovém pojištění, který souvisí s nálezem Ústavního soudu, patří přijetí nové úpravy stanovení výpočtového základu pro vyměrování důchodů. S účinností od 30. září 2011 se nově stanoví redukční hranice, základní výměry důchodu s pevnou vazbou na průměrnou mzdu, včetně nového způsobu míry redukce a rozšíření rozhodného období, z něhož se zjišťují příjmy pro výpočet důchodu, na celoživotní i další reformní opatření v I. pilíři, zejména pak pokračování ve zvyšování důchodového věku a jeho sjednocení pro muže i ženy a novou úpravu zvyšování důchodů.¹⁷

3.3.2 Redukční hranice do 29. září 2011

„Přímé důchody se vyměřují danou procentní sazbou z výpočtového základu, který se zjišťuje ke dni, od něhož se přiznává důchod. Výpočtový základ se odvozuje z osobního vyměřovacího základu pojištěnce, který se zjišťuje buď jako určitý průměr dosažených výdělků za stanovené období nebo z dřívějšího osobního vyměřovacího základu, pokud pojištěnec již pobíral nebo pobírá některý z přímých důchodů.“¹⁸

Výpočtový základ je osobní vyměřovací základ pokud nepřevyšuje první redukční hranici. Pokud ji přesahuje, stanoví se výpočtový základ tak, že:

- částka do první redukční hranice se počítá plně;

16 Stránky MPSV [online]. [cit. 2011-10-9]. Dostupné z <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/164>>.

17 Stránky MPSV [online]. [cit. 2011-10-9]. Dostupné z <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/164>>.

18 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7, s. 37.

- z částky osobního vyměřovacího základu v pásmu od první do druhé redukční hranice se počítá 30 %;
- z částky osobního vyměřovacího základu přesahující druhou redukční hranici se počítá 10 %.¹⁹

Tabulka 1: redukční hranice za období let 1996 až 2011

Nářízení vlády č.	Účinnost od data	1. redukční hranice (Kč)	2. redukční hranice (Kč)
155/1955 Sb.	1. 1. 1996	5 000	10 000
255/1996 Sb.	1. 1. 1997	5 600	11 200
254/1997 Sb.	1. 1. 1998	5 900	11 800
234/1998 Sb.	1. 1. 1999	6 100	13 000
228/1999 Sb.	1. 1. 2000	6 300	14 200
375/2000 Sb.	1. 1. 2001	6 600	15 300
346/2001 Sb.	1. 1. 2002	7 100	16 800
439/2002 Sb.	1. 1. 2003	7 400	17 900
338/2003 Sb.	1. 1. 2004	7 500	19 200
521/2004 Sb.	1. 1. 2005	8 400	20 500
414/2005 Sb.	1. 1. 2006	9 100	21 800
462/2006 Sb.	1. 1. 2007	9 600	23 300
257/2007 Sb.	1. 1. 2008	10 000	24 800
365/2008 Sb.	1. 1. 2009	10 500	27 000
283/2010 Sb.	1. 1. 2011	11 000	28 200

Redukční hranice platné v roce 2009 platily i v roce 2010 (tj. 10 500 Kč a 27 000 Kč).

Pramen: vlastní zpracování – údaje převzaty z Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce. Vybíhal Václav, str. 214.

3.3.3 Redukční hranice od 30. září 2011

Malou důchodovou reformou se mimo jiné zavádí třetí redukční hranice, jejíž výše odpovídá čtyřnásobku průměrné mzdy. Způsob, kterým se stanoví výše důchodu, spočívá v redukcí osobního vyměřovacího základu, zjednodušeně měsíčního průměru příjmů získaných za dobu pojištění od roku 1986. V období od 30. 9. 2011 do 31. 12. 2011 se výpočtový základ určený redukcí osobního vyměřovacího základu stanoví tak, že:

¹⁹ VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

- do částky první redukční hranice (44 % z průměrné mzdy) se započítá 100 % (do 29. 9. 2011 se započítává také 100 %);
- z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice (116% průměrné mzdy) se započítá 29 % (do 29. 9. 2011 se započítává 30 %);
- z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice (400 % průměrné mzdy) se započítá 13 % (do 29. 9. 2011 se započítává 10 %);
- z částky nad třetí redukční hranici se počítá 10 %.²⁰

Vyhláška MPSV č. 226/2011 Sb., určuje výši redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu na období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 ve výši:

- první redukční hranice pro stanovení výpočtového základu činí 10 886 Kč;
- druhá redukční hranice pro stanovení výpočtového základu činí 28 699 Kč;
- třetí redukční hranice pro stanovení výpočtového základu činí 98 960 Kč.²¹

Zákon č. 220/2011 Sb., § 15 ZDP dále uvádí:

v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2014 se výpočtový základ stanoví z osobního vyměřovacího základu (§16 ZDP) tak, že:

- do částky první redukční hranice se počítá 100 %;
- z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 počítá 29 %, v roce 2012 se počítá 28 %, v roce 2013 se počítá 27 % a v roce 2014 se počítá 26 %;
- z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 počítá 13 %, v roce 2012 se počítá 16 %, v roce 2013 se počítá 19 % a v roce 2014 se počítá 22 %;
- z částky nad třetí redukční hranici se v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 počítá 10 %, v roce 2012 se počítá 8 %, v roce 2013 se počítá 6 % a v roce 2014 se počítají 3 %.²²

20 Stránky ČSSZ [online]. [cit. 2011-11-01]. Dostupné z <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/4AB9ABD7-D64A-457B-83B1-5DAD1D304BDD/0/CSSZ_letak_MDR_2011.pdf>.

21 Vyhláška MPSV č. 226 /2011 Sb., o výši redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu.

22 Zákon č. 220/2011 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

V období po roce 2014 se výpočtový základ stanoví z osobního vyměřovacího základu (§16 ZDP) tak, že:

- do částky první redukční hranice se počítá 100 %;
- z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá 26 %;
- k částce nad druhou redukční hranici se nepřihlíží.²³

Od 30. září 2011 platí úplně jiná úprava stanovení výpočtového základu, dosavadní úprava byla zrušena Ústavním soudem. Od tohoto data přestane platit redukční hranice 11 000 Kč a 28 200 Kč a způsob zápočtu osobního vyměřovacího základu.²⁴

3.3.4 Parametrické změny

Důchodová reforma zavádí další parametrické změny. Jde především o:

- pokračování ve zvyšování důchodového věku i po dosažení důchodového věku 65 let a urychlení sjednocení důchodového věku muže a ženy;
- zvýšení průměrných vyplácených důchodů – bude odpovídat růstu indexu spotřebitelských cen;
- pozvolnější odstupňování procentní sazby redukce procentní výměry předčasného starobního důchodu tak, že se procentní výměra sníží za každých i započatých 90 kalendářních dnů v období od 361. do 720. dne o 1,2 % oproti nynějším 0,9 % výpočtového základu;
- zrušení výplaty jednorázového vyrovnání při zániku nároku na vdovský nebo vdovecký důchod z důvodu uzavření nového manželství;
- zkrácení lhůty pro možnost opětovného vzniku nároku na vdovský nebo vdovecký důchod, pokud dojde znovu k naplnění zákonem stanovených podmínek, z pěti let na dva roky pro nárok vzniklý po 31. prosinci 2011.²⁵

Poslední tři uvedené změny platí ode dne 1. 1. 2012.

23 Zákon č. 220/2011 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

24 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

25 Stránky ČSSZ [online]. [cit. 2011-11-01]. Dostupné z <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/4AB9ABD7-D64A-457B-83B1-5DAD1D304BDD/0/CSSZ_letak_MDR_2011.pdf>.

3.4 Druhy důchodů a jejich výše

Důchodové pojištění poskytuje důchod: starobní, invalidní, vdovský, vdovecký a sirotčí.

Důchody můžeme rozdělit ještě na důchody přímé (tj. důchody starobní a invalidní) a důchody odvozené (tj. důchody vdovské, vdovecké a sirotčí).

Každý důchod se skládá ze dvou složek, základní výměry a procentní výměry. Základní výměra se stanoví pevnou částkou, jednotnou pro všechny druhy důchodů. Její výši upravuje každoročně nařízení vlády. Od 1. 1. 2011 platí nařízení vlády č. 281/2010 Sb., o zvýšení důchodů v roce 2011, základní výměra je ve výši 2 230 Kč měsíčně. Od 1. 1. 2012 nabývá účinnosti vyhláška č. 286/2011 Sb., kterou se stanoví zvýšení základní výměry pro rok 2012 na výši 2 270 Kč měsíčně.

Procentní výměra důchodu se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu s ohledem na získanou dobu pojištění.²⁶

Výše procentní výměry činí minimálně 770 Kč měsíčně. U obecného starobního důchodu činí za každý celý rok doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod 1,5 % výpočtového základu, přičemž celým rokem pojištění se rozumí 365 kalendářních dní.

Pokud výdělečná činnost pokračuje i po vzniku nároku, starobní důchod se bude zvyšovat. Toto zvýšení činí 1,5 % výpočtového základu za každých uskutečněných 90 dnů této výdělečné činnosti. Jedinou podmínkou je, že se při této výdělečné činnosti nevyplácí starobní ani invalidní důchod.²⁷

3.4.1 Podmínky nároku na starobní důchod

Nárok na důchod vznikne pojištěnci, který dosáhl individuálního důchodového věku, kdy již nemůže pracovat a splňuje podmínky doby pojištění. Do potřebné doby pojištění se započítává i náhradní doba pojištění, pokud tato doba pojištění trvala alespoň jeden rok. Všechny doby pojištění a některé náhradní doby se pro účely nároku na starobní důchod

26 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

27 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

započítávají v plném rozsahu. Ostatní náhradní doby pojištění jsou započteny pouze v rozsahu 80 %, pokud nejde o výjimky.²⁸

Doba pojištění se zjišťuje od skončení povinné školní docházky do dne, od něhož se přiznává starobní důchod.

Z hlediska podmínek nároku na starobní důchod se rozlišují dva typy starobního důchodu:

- předčasný starobní důchod;
- obecný starobní důchod.

Nárok na předčasný starobní důchod vznikne ještě před dosažením důchodového věku, nárok na obecný starobní důchod nejdříve dnem dosažení důchodového věku, pokud jsou splněny podmínky doby pojištění. Pokud dojde k přiznání předčasného starobního důchodu, je toto rozhodnutí nevratné, protože je vyloučen nárok na obecný starobní důchod.²⁹

3.4.2 Doby pojištění a náhradní doby pojištění

Nárok na obecný starobní důchod vznikne tehdy, když jsou současně splněny podmínky doby pojištění a dosažení důchodového věku.

Od roku 2010 dochází k postupnému zvyšování potřebné doby pojištění z 25 let na 35 let.

28 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

29 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

Tabulka 2: Potřebná doba pojištění od roku 2009

Rok dosažení důchodového věku	Potřebná doba pojištění
2009	25
2010	26
2011	27
2012	28
2013	29
2014	30
2015	31
2016	32
2017	33
2018	34
2019	35
2020	35

Pramen: vlastní zpracování – údaje převzaty z Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce. Vybíhal Václav, str. 217.

Doby pojištění jsou specifikovány v § 11 a § 13 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů a prezentovány a analyzovány v odborné literatuře.³⁰

Kromě doby pojištění ovlivňují výši důchodu i vznik jeho nároku také **náhradní doby pojištění**. Započítají se, pokud pojištěnec získal alespoň jeden rok doby pojištění. Náhradní doby pojištění řeší § 12 a § 13 zákona č. 155/1995 Sb.

3.5 Důchodový věk

3.5.1 Obecný důchodový věk

Důchodový věk je věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod. Předně je diferencován podle toho, zda se jedná o muže nebo ženu. U žen se posuzuje podle počtu vychovaných dětí. Dalším kritériem stanovení důchodového věku je rok narození pojištěnce, zde se posuzuje, jestli se narodil před rokem 1936, v období 1936 až 1977 a po roce 1977. Stanovení důchodového věku ovlivňuje další kritéria, rozdělíme je na **obecný důchodový věk a na snížený důchodový věk**.

30 MERITUM. *Mzdy 2011*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 788 s. ISBN 978-80-7357-613-4.

Obecný důchodový věk je upraven v § 32 zákona o důchodovém pojištění.³¹

3.5.2 Pojištěnci narození před rokem 1936

Důchodový věk u pojištěnců narozených před rokem 1936 se řídí podle § 32 odst. 1 ZDP 60 let u mužů a 53 až 57 let u žen podle počtu vychovaných dětí, jde-li o pojištěnce narozené před rokem 1936. U žen činí důchodový věk 53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí; 54 let pokud vychovaly tři nebo čtyři děti; 55 let, pokud vychovaly dvě děti; 56 let pokud vychovaly jedno dítě a 57 let, pokud nevychovaly žádné dítě.³²

3.5.3 Pojištěnci narození v období let 1936 až 1977

Důchodový věk činí podle § 32 odst. 2 ZDP u pojištěnců narozených v období let 1936 až 1977 dřívější věkovou hranici **zvýšenou** o příslušný počet kalendářních měsíců. Přehled o obecném důchodovém věku pojištěnce je uveden na straně 32, v tabulce č. 3 praktické části práce.³³

3.5.4 Pojištěnci narození po roce 1977

U pojištěnců narozených po roce 1977 se důchodový věk posuzuje podle § 32 odst. 3 ZDP a to následně: k věku 67 let se přičte takový počet kalendářních měsíců, který odpovídá dvojnásobku rozdílu mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1977.³⁴

3.5.5 Snížený důchodový věk

Snížený důchodový věk upravuje § 74, § 74a, § 76 a § 94 ZDP. Jedná se o preferované pracovní kategorie práce horníků pod zemí v hlubinných dolech. Dále je zohledněna účast v odboji. Nárok na sníženou věkovou hranici zůstává zachován do 31. 12. 2018.³⁵

3.6 Výpočet výše starobních důchodů

Výpočet výše starobních důchodů se provede podle vztahu, kde se vezme v potaz základní výměra starobního důchodu (2 230 Kč/měsíc pro případ do 31. 12. 2011 a 2 270 Kč/měsíc od 1. 1. 2012); celková doba pojištění od ukončení povinné školní docházky do vzniku

31 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

32 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

33 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

34 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2012, praktický průvodce*. 15. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 448 s. ISBN 978-80-247-4101-7.

35 PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

nároku na starobní důchod v celých kalendářních letech (při započtení stanovených náhradních dob ve výši 80 %); počet časových úseků dodatečné doby pojištění v rozsahu 90 kalendářních dnů výdělečné činnosti vykonávané po vzniku nároku na starobní důchod; výpočtový základ.³⁶

3.6.1 Algoritmus výpočtových kroků

Při výpočtu nárokované výše starobního důchodu je třeba se vypořádat s těmito kroky:

- stanovení důchodového věku;
- den přiznání důchodu;
- celková doba pojištění;
- určení rozhodného období a vyměřovacích základů za jednotlivé kalendářní roky;
- zjištění počtu vyloučených dob v rozhodném období;
- indexace ročních výdělků koeficientem nárůstu všeobecného vyměřovacího základu pro účely zjištění ročních vyměřovacích základů;
- součet ročních vyměřovacích základů;
- součet vyloučených dob;
- výpočet osobního vyměřovacího základu;
- zjištění výpočtového základu;
- zjištění výše důchodu jako součin výpočtového základu a procenta v závislosti na době pojištění.³⁷

3.6.2 Roční vyměřovací základ

Důležitým ukazatelem potřebným pro výpočet důchodu je tzv. roční vyměřovací základ. Stanoví se jako součin úhrnu vyměřovacích základů pojištěnce na příslušný kalendářní rok a koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu.³⁸

36 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

37 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

38 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

3.6.3 Úhrn vyměřovacích základů

Úhrn vyměřovacích základů pojištěnce se vypočítá jako součet všech vyměřovacích základů v daném kalendářním roce. Do jeho úhrnů se započítávají jen příjmy, které byly dosaženy pouze na základě činnosti považované za dobu pojištění.³⁹

3.6.4 Koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu

Tento koeficient se vypočítá jako podíl všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok o 2 roky předcházející roku přiznání důchodu vynásobeného přepočítávacím koeficientem; a všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, za který se vypočítává roční vyměřovací základ. Koeficienty nárůstu všeobecného vyměřovacího základu se stanovují na čtyři desetinná místa.⁴⁰ Přehled koeficientu nárůstu je uveden na straně 36, v tabulce č. 4 praktické části práce.

3.7 Důchodový systém v Rakousku

Důchodový systém v Rakousku je v mnohém podobný se systémem v naší republice. Vykazuje společné rysy jako například komplexnost, solidaritu, právní a ekonomickou garanci a respektování mezinárodních vztahů.

V Rakousku je povinný základní průběžně financovaný penzijní systém, jinak zvaný třípilířový. Stejně jako v naší republice, první pilíř je financován ze státních zdrojů. Pojištěnci jsou zahrnuti do Hlavního svazu rakouských nositelů sociálního pojištění – Hauptverband.

Druhý pilíř zajišťují zaměstnavatelská schémata, třetí pilíř tvoří příspěvky z vlastních zdrojů.

Povinnost přispívat do státního penzijního systému mají jak zaměstnanci, tak zaměstnavatelé. V roce 2005 došlo k reformě důchodového systému, od 1. 1. 2005 začalo platit Harmonizované právo, Všeobecný penzijní zákon. Platnost je pro pojištěnce narozené od 1. 1. 1955. Změna se týká pojištěnců, kteří jsou mladší 50 let, nový systém se bude zavádět postupně. Všeobecný penzijní zákon garantuje všem výdělečně činným

39 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

40 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

osobám, že dostanou v důchodovém věku, který se pohybuje kolem 65 let, po 45 pojištěných letech, důchod ve výši 80 % průměrného životního výdělku.⁴¹

3.7.1 Dávky rakouského důchodového pojištění

- starobní důchody;
- předčasný starobní důchod pro dlouhodobě pojištěné;
- nový druh důchodu – Korridorpension.

3.7.2 Účast na důchodovém pojištění

Důchodové pojištění se vztahuje na všechny pojištěnce, kteří mají příjem na základě pracovní nebo učňovské smlouvy. Osoby, které mají v Rakousku trvalý pobyt, ale nejsou pojištěny v rámci zákonného režimu, si mohou toto pojištění platit dobrovolně. Každý zaměstnavatel má povinnost přihlásit pojištěnce do systému sociálního zabezpečení. Doba pojištění a rozhodný výdělek pro odvody pojistného se shromažďují pod evidenčním číslem pojištěnce.

3.7.3 Pojištění a náhradní doby pojištění

„Doby pojištění se dělí podle systému „nového a starého“. V novém systému se považuje za pojištění období, za které se odvede pojistné v rámci pojištění ze zákona či povinného pojištění nebo z titulu skutečností, jimiž se prokáže ekvivalentní započitatelná doba pojištění ve starém systému (v novém systému již existuje pouze doba odváděného pojistného). Ve starém systému se hodnotí doba zaplaceného pojistného, započitatelná pojištěnci z titulu jeho dobrovolného či povinného pojištění. Pojistné se odvádí na základě hrubé výše mzdy (včetně 13. a 14. platu).

Jako příspěvkové měsíce jsou podle rakouského důchodového zákona hodnoceny taktéž doby, při kterých není vykonávána výdělečná činnost. Patří mezi ně období mateřské dovolené, období péče o dítě až do maximální výše 60 měsíců (za první 4 roky života dítěte po porodu, u více narozených dětí v prvních 5 letech života po narození), doba výkonu civilní služby v maximálním rozsahu do 30 měsíců, doby nemoci a také doba na základě čerpání dávek v nezaměstnanosti. Osobám, které pečují o dítě zdravotně postižené, může být započtena v plném rozsahu až do skončení 40. roku dítěte.

41 Důchodové pojištění – Rakousko [online]. [cit. 2011-11-19] Příručka penzijního pojištění v Rakousku, platnost k 1.1. 2011. Dostupné z <<http://www.pensionsversicherung.at/mediaDB/01%20-%20Alterspension.pdf>>.

Po započtení doby školní docházky či studia musí být placeno příslušné pojistné. Tyto doby jsou považovány za dobu dobrovolného pojištění.⁴²

Rozhodné období se vybírá v rozsahu 15 výdělkově nejlepších let pojištěnce v průběhu jeho produktivního věku. Postupný nárůst započítaných let se zvýší tak, aby bylo započteno v roce 2020 osmnáct výdělkově nejlepších let.

3.7.4 Vyměřovací základ

Stanovení důchodu je závislé na výdělcích pojištěnce a počtu pojištěných let. Plně nejsou započítávány péče o dítě, doba evidence na úřadu práce nebo nemoc.

3.7.5 Informativní list důchodového pojištění

V rakouské sociální pojišťovně má každý občan zřízeno individuální konto pojištění. Zde se vykazují zaplacené a zhodnocené příspěvky a získané nároky, příspěvky a nároky jsou každoročně valorizovány.

3.7.6 Starobní důchod

Od 1. 1. 2005 platí Všeobecný důchodový zákon (dále také APG – nové právo). Toto se využívá u osob narozených po 1. 1. 1955. Pojištěnci, kteří se narodili před 1. 1. 1955, nejsou do APG zahrnuti, jejich nároky se posuzují podle starého práva.

Nárok na starobní důchod vznikne obecně u mužů ve věku 65 let a u žen 60 let. Věkový limit u žen se bude postupně zvyšovat, aby došlo ke srovnání s muži. Bude to v letech 2024 až 2033.⁴³

42 BĚTÍKOVÁ, Sylva. *Důchody EU – koordinace důchodového pojištění v EU*. Znojmo, 2009. 91 s., 16. Bakalářská práce. SOUKROMÁ VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ ZNOJMO, s.r.o. Vedoucí práce Ing. Mirka Wildmannová, Ph.D.

43 Důchodové pojištění – Rakousko [online]. [cit. 2011-11-19] Příručka penzijního pojištění v Rakousku, platnost k 1.1. 2011. Dostupné z <<http://www.pensionsversicherung.at/mediaDB/01%20-%20Alterspension.pdf>>.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Dopad na příjmové kategorie

Nová právní úprava začne pozitivně ovlivňovat důchodové nároky pojištěnců, jejichž osobní vyměřovací základ v rámci rozhodného období překročí částku cca 34 000 Kč. Takto stanovená částka však platí jen pro období od 30. 9. 2011 do 31. 12. 2011.

Pro následné období zatím nelze hraniční částku s přesností stanovit s ohledem na neznalost průměrné mzdy platné pro další roky. S jistotou můžeme odvodit, že příznivější výši důchodu mohou očekávat pojištěnci, jejichž osobní vyměřovací základ překročí průměrnou mzdu zhruba o 10 000 Kč.

Pojištěnci s příjmy od 10 886 Kč do 34 000 Kč budou mít podle nové úpravy penzi vyměřenou v nižší sazbě než do 29. 9. 2011. Osoby s osobním vyměřovacím základem do 10 886 Kč novou úpravu nezaznamenají, penze zůstane nezměněna. Jedná se o osoby, jejichž osobní vyměřovací základ zjištěný v rámci rozhodného období nepřekročí 44 % průměrné mzdy. V tomto případě se jedná o období od 30. 9. 2011 do 31. 12. 2011.

Rozhodujícím kritériem pro výpočet výše důchodu je **datum** přiznání důchodu. Požádá-li pojištěnec, kterému vznikl nárok na důchod před 30. 9. 2011, o přiznání důchodu k tomuto, případně pozdějšímu datu, bude výše jeho důchodu stanovena podle právní úpravy účinné od 30. 9. 2011, a to i v případě, že pro pojištěnce bude tento způsob výpočtu nepříznivý.

V každém případě je nutné zvážit volbu data přiznání důchodu.⁴⁴

4.1.1 Předčasné starobní důchody

U předčasných starobních důchodů přiznaných krátce před dovršením důchodového věku (například o necelých 90 dnů) nelze vyloučit, že jeho výše stanovená právní úpravou účinnou do 29. 9. 2011 (snížení činilo 0,9 % výpočtového základu), by byla příznivější než výše řádného starobního důchodu stanovena podle právní úpravy účinné od 30. 9. 2011. Avšak při delší době předčasnosti již nelze přiznání předčasného starobního důchodu považovat za nejlepší způsob.

44 Malá důchodová reforma – propagační materiál ČSSZ [online]. [cit. 2011-10-11]. Dostupné z <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/4AB9ABD7-D64A-457B-83B1-5DAD1D304BDD/0/CSSZ_letak_MDR_2011.pdf>.

Podle nové úpravy se u předčasných starobních důchodů, na které vznikne nárok po 31. 12. 2011, zvýší krácení, je-li doba předčasnosti delší než 360 dnů. Od 361. dne se krácení zvýší z dosavadních 0,9 % výpočtového základu za každých, i započatých 90 dnů předčasnosti na nových 1,2 % výpočtového základu za stejné období předčasnosti. Toto krácení platí pro období do 720. dne předčasnosti. Pokud dojde k překročení této hranice, použije se stejné krácení jako dosud, tj. o 1,5 % výpočtového základu za každých, i započatých, 90 dní předčasnosti.⁴⁵

Negativním důsledkům nové úpravy redukčních hranic se řada pojištěnců snažila předejít předčasným odchodem do důchodu, to je do 29. září 2011. Podle statistického zjištění České správy sociálního zabezpečení byl zájem o vyřízení a získání předčasných důchodů třikrát vyšší než ve stejném období roku 2010. Ne každý žadatel však postupoval s rozvahou. Finančně se předčasný důchod vyplatil jen lidem, kteří dovršili důchodový věk ještě v říjnu, listopadu nebo prosinci 2011. Zvláště výhodné to bylo pro žadatele s brzkým dovršením důchodového věku, protože si požádali o předčasný důchod bez výplaty dávky a nadále pracovali. Po dovršení důchodového věku požádali Českou správu sociálního zabezpečení o přepočítání důchodu. Předčasné důchody však lidé volili i z jiných důvodů. Řešili tím například ztrátu zaměstnání, dlouhodobou evidenci na úřadu práce nebo zdravotní potíže.

45 Malá důchodová reforma – propagační materiál ČSSZ [online]. [cit. 2011-10-11]. Dostupné z <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/4AB9ABD7-D64A-457B-83B1-5DAD1D304BDD/0/CSSZ_letak_MDR_2011.pdf>.

4.2 Žádost o vyřízení důchodů

S účinností od 1. 1. 2006 byl zrušen institut předstihového řízení, nahradilo jej právo každého občana, aby si jedenkrát za rok požádal Českou správu sociálního zabezpečení o zaslání **informativního listu důchodového pojištění**. Lhůta na vyřízení je 90 dnů ode dne, kdy ČSSZ tuto žádost obdržela. Tímto rozšířením služeb se zjišťují přehledy dob důchodového pojištění evidovaného orgánem sociálního zabezpečení, vyměřovacích základů a vyloučené doby od roku 1986. Je třeba zdůraznit, že chybějící dobu pojištění ČSSZ nedošetřuje.⁴⁶

O informace si pojištěnec může požádat písemně na adresu ČSSZ – Odbor správy údajové základny. V žádosti musí uvést rodné číslo.⁴⁷

Evidenční list důchodového pojištění se vede pro každého občana, který je účasten důchodového pojištění. Vede se za jednotlivý kalendářní rok a jeho evidenci jsou povinni vést zaměstnavatelé i orgány plnící úkoly v důchodovém pojištění. ELDP musí obsahovat identifikační údaje zaměstnavatele, identifikační údaje pojištěnce, průběh pojištění v daném roce, datum a podpis pojištěnce, podpis a razítko zaměstnavatele, datum, podpis a razítko OSSZ.⁴⁸

Žádost o přiznání důchodu se podává jedině písemně, pojištěnec se může obrátit na OSSZ (MěSSZ, PSSZ). Tuto lze podat nejdříve čtyři měsíce přede dnem, od kterého občan žádá dávku důchodového pojištění.

K žádosti o vyřízení důchodu je třeba doložit:

- občanský průkaz, u cizinců pas či povolení k pobytu;
- doklady o studiu, popřípadě učení;
- muži předkládají doklady o výkonu vojenské služby;
- doklady prokazující výchovu dětí nebo péči o děti;
- doklady prokazující péči o osobu závislou dříve bezmocnou;

46 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

47 Malá důchodová reforma – propagační materiál ČSSZ [online]. [cit. 2011-10-11]. Dostupné z <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/4AB9ABD7-D64A-457B-83B1-5DAD1D304BDD/0/CSSZ_letak_MDR_2011.pdf>.

48 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

- potvrzení zaměstnavatele o vyplácených náhradách za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz;
- potvrzení zaměstnavatele o zvláštním příspěvku horníkům, vypláceném před rokem 1996;
- doklad prokazující zaměstnání v cizině;
- pokud chybí některé doby pojištění, předkládají se náhradní doklady, které prokazují výdělečnou činnost.

Evidenční list důchodového pojištění z posledního zaměstnání předkládá zaměstnavatel na vyžádání OSSZ, PSSZ, MSSZ.

Důchod se vyplácí v hotovosti prostřednictvím České pošty na adresu trvalého nebo přechodného bydliště nebo bezhotovostním převodem na bankovní účet. Proti rozhodnutí ČSSZ lze podat písemné námitky do 30 dnů ode dne oznámení účastníku řízení.

Tabulka 3: Obecný důchodový věk pojištěnců(mužů a žen) narozených v období let 1936 až 1977 (r=roky; m=měsíce).

Rok narození	mužů	Důchodový věk činí u				
		žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r + 2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r + 4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r + 6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r + 8m	57r + 4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r + 10m	57r + 8m	56r + 4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r + 8m	55r + 4m	54r	53r
1942	61r + 2m	58r + 4m	57r	55r + 8m	54r + 4m	53r
1943	61r + 4m	58r + 8m	57r + 4m	56r	54r + 8m	53r + 4m
1944	61r + 6m	59r	57r + 8m	56r + 4m	55r	53r + 8m
1945	61r + 8m	59r + 4m	58r	56r + 8m	55r + 4m	54r
1946	61r + 10m	59r + 8m	58r + 4m	57r	55r + 8m	54r + 4m
1947	62r	60r	58r + 8m	57r + 4m	56r	54r + 8m
1948	62r + 2m	60r + 4m	59r	57r + 8m	56r + 4m	55r
1949	62r + 4m	60r + 8m	59r + 4m	58r	56r + 8m	55r + 4m
1950	62r + 6m	61r	59r + 8m	58r + 4m	57r	55r + 8m
1951	62r + 8m	61r + 4m	60r	58r + 8m	57r + 4m	56r
1952	62r + 10m	61r + 8m	60r + 4m	59r	57r + 8m	56r + 4m
1953	63r	62r	60r + 8m	59r + 4m	58r	56r + 8m
1954	63r + 2m	62r + 4m	61r	59r + 8m	58r + 4m	57r
1955	63r + 4m	62r + 8m	61r + 4m	60r	58r + 8m	57r + 4m
1956	63r + 6m	63r+2m	61r + 8m	60r + 4m	59r	57r + 8m
1957	63r + 8m	63r+8m	62r+2m	60r + 8m	59r + 4m	58r
1958	63r + 10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r + 8m	58r + 4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r + 8m
1960	64r + 2m	64r + 2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r + 4m	64r + 4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r + 6m	64r + 6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r + 8m	64r + 8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r + 10m	64r + 10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r+2m	65r+2m	65r+2m	65r+2m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m	63r+2m
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63r+8m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m
1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1975	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m
1976	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m
1977	67r	67r	67r	67r	67r	67r

Pramen: vlastní zpracování – údaje převzaty z Mzdové účetnictví 2012, praktický průvodce. Vybíhal Václav, str. 214.

4.3 Předdůchody

Zástupci tripartity odsouhlasili dne 23. února 2012 zavedení předdůchodů. Odchod do penze dříve, by v budoucnu byl výhodnější, než předčasné starobní důchody a hlavně by se týkal všech profesí bez rozlišení jejich náročnosti. Na předdůchody budou přispívat zaměstnavatelé, podmínky se vyjednávají v kolektivních smlouvách. O předdůchody bude možno požádat až pět let před dovršením důchodového věku, ale pouze za předpokladu, že pojištěnec bude mít dostatečné úspory z vlastních prostředků. Doba, kterou pojištěnec stráví v předdůchodu, se nezapočítá do rozhodného období, lidé si nebudou muset platit pojištění a nebude se jim krátit nárok na výši starobního důchodu.

4.4 Zavedení redukčních hranic

Důvodem je pevná vazba na průměrnou mzdu, včetně nového způsobu míry redukce a rozšíření rozhodného období, z něhož se zjišťují příjmy pro výpočet důchodu – týká se I. pilíře. Dále se pokračuje ve zvyšování důchodového věku – sjednocení pro muže i ženy.

4.4.1 Redukční hranice do 29. září 2011

Přímé důchody se vyměřovaly danou procentní sazbou z výpočtového základu. Výpočtový základ se odvozoval z osobního vyměřovacího základu pojištěnce. Zjišťoval se jako průměr dosažených výdělků za stanovené období. Výpočtový základ je osobní výpočtový základ, pokud nepřevyšuje první redukční hranici. Pokud tomu tak je, částka do první redukční hranice se započítává plně. Pásmo od první do druhé redukční hranice se započítalo 30 %. Částka osobního vyměřovacího základu, která přesahovala druhou redukční hranici, se počítala ve výši 10 %.

4.4.2 Redukční hranice od 30. září 2011

V období od 30. 9. 2011 do 31. 12. 2011 se výpočtový základ určený redukcí osobního vyměřovacího základu stanoví tak, že do částky první redukční hranice (44 % z průměrné mzdy) se započítává 100 %. Z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice (116 % průměrné mzdy) se započítává 29 %. Z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice (400 % průměrné mzdy) se započítá 13 %, z částky nad třetí redukční hranici se počítá 10 %. Tuto redukční hranici stanoví vyhláška Ministerstva práce

a sociálních věcí č. 226 Sb., ze dne 25. 7. 2011. Platí však jen pro období od 30. 9. 2011 do 31. 12. 2011. Stanoví první redukční hranici pro určení výpočtového základu ve výši 10 886 Kč; druhou redukční hranici ve výši 28 699 Kč; třetí redukční hranici ve výši 98 960 Kč.

4.4.3 Redukční hranice od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012

Do částky první redukční hranice se počítá 100 %. Z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá 28 %, z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se počítá 16 % a z částky nad třetí redukční hranici se počítá 8 %. Částky redukčních hranic dosahují u první redukční hranice 11 061 Kč, u druhé 29 159 Kč, u třetí 100 548 Kč a nad třetí redukční hranici je částka nad 100 548 Kč.

4.4.4 Výpočtový základ od 30. 9. 2011 do 31. 12. 2014

V období od 30. září 2011 do 31. prosince 2014 se výpočtový základ stanoví z osobního vyměřovacího základu (§16 ZDP) tak, že:

- do částky první redukční hranice se počítá 100 %;
- z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 počítá 29 %, v roce 2012 se počítá 28 %, v roce 2013 se počítá 27 % a v roce 2014 se počítá 26 %;
- z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 počítá 13 %, v roce 2012 se počítá 16 %, v roce 2013 se počítá 19 % a v roce 2014 se počítá 22 %;
- z částky nad třetí redukční hranici se v období od 30. září 2011 do 31. prosince 2011 počítá 10 %, v roce 2012 se počítá 8 %, v roce 2013 se počítá 6 % a v roce 2014 se počítají 3 %.

V bakalářské práci jsem ve svých příkladech a výpočtech použila redukční hranice stanovené do 31. 12. 2012.

4.5 Vyměřovací základy

Ke stanovení **výpočtového základu** potřebujeme znát i **osobní vyměřovací základ**. Stanoví se jako měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období. Počítá se jako součin koeficientu a podílu úhrnu ročních vyměřovacích základů za rozhodné období a počtu kalendářních dnů, které připadají za rozhodné období. Počet kalendářních dnů rozhodného období se snižuje o vyloučené doby. Osobní vyměřovací základ se zjišťuje z ročních výdělků. Z osobního vyměřovacího základu pojištěnce se odvozuje výpočtový základ.⁴⁹

Všeobecné vyměřovací základy a přepočítací koeficienty pro jednotlivé kalendářní roky stanovuje vláda do 30. 9. na základě údajů Českého statistického úřadu. Pro stanovení ročního vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o jeden rok předchází přiznání důchodu, a za rok přiznání důchodu platí koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu ve výši 1. Za rok přiznání důchodu se považuje kalendářní rok, do něhož se počítá den přiznání důchodu.⁵⁰ O koeficientech nárůstu všeobecného vyměřovacího základu vypovídá tabulka č. 4, str. 36. Tato tabulka se stala součástí mých výpočtů u příkladů č. 1, 2 a 3 na stránkách 39-55.

49 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

50 VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

Tabulka 4: Koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu (K_{nvz})

Rozhodné období (rok)	K_{nvz}	K_{nvz}	K_{nvz}	K_{nvz}
	pro rok 2009	pro rok 2010	pro rok 2011	pro rok 2012
1986	7,9470	7,9988	8,3465	8,4807
1987	7,7842	7,8349	8,1755	8,3069
1988	7,6106	7,6602	7,9932	8,1217
1989	7,4305	7,4790	7,8041	7,9296
1990	7,1682	7,2150	7,5286	7,6496
1991	6,2117	6,2522	6,5240	6,6289
1992	5,0721	5,1052	5,3271	5,4127
1993	4,0493	4,0757	4,2529	4,3212
1994	3,4157	3,4380	3,5874	3,6451
1995	2,8824	2,9012	3,0273	3,0760
1996	2,4344	2,4502	2,5567	2,5978
1997	2,2022	2,2166	2,3129	2,3501
1998	2,0144	2,0276	2,1157	2,1497
1999	1,8613	1,8734	1,9549	1,9863
2000	1,7461	1,7575	1,8339	1,8634
2001	1,6089	1,6194	1,6898	1,7170
2002	1,4993	1,5090	1,5746	1,5999
2003	1,4047	1,4138	1,4753	1,4990
2004	1,3172	1,3258	1,3835	1,4057
2005	1,2523	1,2605	1,3153	1,3364
2006	1,1748	1,1825	1,2339	1,2537
2007	1,0942	1,1013	1,1492	1,1677
2008	1,0000	1,0184	1,0627	1,0798
2009	-	1,0000	1,0269	1,0434
2010	-	-	1,0000	1,0249
2011	-	-	-	1,0000

Vysvětlivky: platné pro důchody přiznávané v roce 2009 (pro roky rozhodného období 1986 až 2008), v roce 2010 (pro roky rozhodného období 1986 až 2009), v roce 2011 (pro roky rozhodného období 1986 až 2010) a v roce 2012 (pro roky rozhodného období 1986 až 2011)

Pramen: vlastní zpracování – údaje převzaty z Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce. Vybíhal Václav, str. 211 a Mzdové účetnictví 2012, praktický průvodce. Vybíhal Václav, str. 217.

4.6 Doba pojištění

Doba pojištění se zjišťuje od skončení povinné školní docházky do dne, od něhož se přiznává starobní důchod. Rozlišují se dva typy starobních důchodů, předčasný starobní důchod a obecný starobní důchod. Musí být splněna podmínka doby pojištění a dosažení důchodového věku. Obecný důchodový věk je věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod. U žen se posuzuje počet vychovaných dětí. Roli hraje rok narození pojištěnce, zda se narodil před rokem 1936 nebo v období 1936–1977 a nebo později.

4.7 Důchodová kalkulačka

Podmínky nároku na důchody upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Výpočet důchodů pomocí důchodové kalkulačky vychází ze základních údajů, které výši důchodu ovlivňují, ale nezohledňuje plně všechny rozhodné skutečnosti. Její odkaz nalezneme na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí. Do důchodové kalkulačky uvádíme například vyměřovací základ, který vypovídá o hrubém výdělku dosaženém v příslušném roce, vyloučené doby, jedná se o dobu pobírání dávek nemocenského pojištění, dobu pobírání plného invalidního důchodu, dobu výkonu vojenské služby, dobu péče o dítě nebo o bezmocnou osobu, dobu studia, dobu evidované nezaměstnanosti.

Dalším ukazatelem je doba pojištění ke dni vzniku nároku na důchod, jde o součet dob pojištění a náhradních dob pojištění. Doba studia získaná před 1. lednem 1996 se započítává od skončení povinné školní docházky do dosažení věku 18 let v plném rozsahu a po dosažení uvedeného věku se hodnotí nejvýše 6 roků studia a to v rozsahu 80 %. Studium získané po 31. 12. 1995 se započítává nejvýše v délce 6 roků po dosažení věku 18 let, a to v rozsahu 80 %. Sleduje se také výkon výdělečné činnosti po dosažení věku stanoveného pro nárok na starobní důchod. Roční vyměřovací základ je úhrn vyměřovacích základů za kalendářní rok vynásobený příslušným koeficientem nárůstu všeobecného vyměřovacího základu. Osobní vyměřovací základ je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů. Výpočtový základ je redukovaný osobní vyměřovací základ. Procentní výměra důchodu se stanoví z výpočtového základu procentní sazbou odpovídající délce doby pojištění.

Při výpočtech, které jsem ve své bakalářské práci použila, využiji významný instrument potřebný k výpočtu výše starobního důchodu, který se provádí podle následujícího vztahu:

$$D_s = V_z + \left\{ \frac{cTp \cdot 1,5}{100} \cdot Z_v \right\} + \left\{ \frac{dTp \cdot 1,5}{100} \cdot Z_v \right\},$$

kde	D_s	je výše starobního důchodu;
	V_z	je základní výměra starobního důchodu;
	cTp	je celková doba pojištění od ukončení povinné školní docházky do vzniku nároku na starobní důchod v celých kalendářních rocích;
	dTp	je počet časový úseků dodatečné doby pojištění v rozsahu 90 kalendářních dnů výdělečné činnosti konané po vzniku na starobní důchod;
	Z_v	je výpočtový základ.

V případě pojištěnce s dobou pojištění 46 let a výpočtovým základem 12 975 Kč, který dosáhl důchodového věku v roce 2012, pak uvedený vzorec pro výpočet starobního důchodu nabývá následující konkrétní podoby:

$$D_s = 2\,270 + \left\{ \frac{46 \cdot 1,5}{100} \cdot 12\,975 \right\} + \left\{ \frac{0 \cdot 1,5}{100} \cdot 12\,975 \right\} = 11\,223 \text{ Kč}$$

K posouzení vlivu redukčních hranic a jejich roli při stanovení výměry důchodu jsem použila tři typy příkladů. Vybrala jsem si reálné pojištěnce, u kterých jsem aplikovala výpočet pomocí redukčních hranic v období let 2009-2012. Do těchto let jsem situovala i jejich odchody do starobního důchodu. Ve všech případech jsem u pojištěnců použila **dobu pojištění 46 let**.

Jedná se o tři typy příjmových kategorií. Jsou zde zahrnuti pojištěnci s **podprůměrnými příjmy, s průměrnými příjmy a s příjmy nadprůměrnými**. Za průměrný příjem jsem považovala průměrnou mzdu, která se sleduje v národním hospodářství. Podle Českého statistického úřadu je průměrná mzda za rok 2011 uvedena ve výši 24 319 Kč.

Sledovala jsem vývoj redukčních hranic za roky 2009, 2010, 2011, 2012. Do 29. 9. 2011 platily pouze dvě redukční hranice. Pro rok 2009 a 2010 byly redukční hranice ve výši 10 500 Kč a 27 000 Kč. V roce 2011 byly v platnosti do 29. 9. 2011 redukční hranice ve výši 11 000 Kč a 28 200 Kč. Ke změně došlo od 30. 9. 2011, kdy přibyla třetí redukční hranice. Redukční hranice pak činí: 10 886 Kč, 28 699 Kč a 98 960 Kč. Zde byl již patrný rozdíl ve výši výpočtového základu u pojištěnce. Pro rok 2012 byly stanoveny také tři redukční hranice a to ve výši: 11 061 Kč, 29 159 Kč, 100 548 Kč.

4.8 Výpočet starobního důchodu – podprůměrné příjmy

Příklad č. 1 výpočet pro pojištěnce s podprůměrnými příjmy v rozmezí let 2009-2012

Výpočet starobního důchodu pro rok 2009

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} <i>pro rok 2009</i>	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	20	7,9470	216 254
1987	49 770		7,7842	387 420
1988	48 278	9	7,6106	367 425
1989	52 539		7,4305	390 392
1990	55 313		7,1682	396 495
1991	56 128	11	6,2117	348 651
1992	62 986	6	5,0721	319 472
1993	63 082	11	4,0493	255 438
1994	65 153	22	3,4157	222 544
1995	69 044	16	2,8824	199 013
1996	70 200	7	2,4344	170 895
1997	71 886		2,2022	158 308
1998	73 402	10	2,0144	147 861
1999	74 640	21	1,8613	138 928
2000	76 851	6	1,7461	134 190
2001	79 333		1,6089	127 639
2002	81 121	15	1,4993	121 625
2003	82 699	12	1,4047	116 168
2004	84 669		1,3172	111 527
2005	88 362		1,2523	110 656
2006	89 998	10	1,1748	105 730
2007	91 325	35	1,0942	99 928
2008	96 789		1,0000	96 789

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2008
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	4 743 348
Počet dnů: - v rozhodném období	8 401
- vyloučených	211
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	17 617
Redukční hranice (Kč)	10 500; 27 000
započte se (%)	100;30;10
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	12 636

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 170 Kč
- procentní výměra důchodu	8 719 Kč
- úhrnná výše důchodu	10 889 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2010

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} <i>pro rok 2010</i>	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	20	7,9988	217 664
1987	49 770		7,8349	389 943
1988	48 278	9	7,6602	369 820
1989	52 539		7,4790	392 940
1990	55 313		7,2150	399 084
1991	56 128	11	6,2522	350 924
1992	62 986	6	5,1052	321 557
1993	63 082	11	4,0757	257 104
1994	65 153	22	3,4380	223 997
1995	69 044	16	2,9012	200 311
1996	70 200	7	2,4502	172 005
1997	71 886		2,2166	159 343
1998	73 402	10	2,0276	148 830
1999	74 640	21	1,8734	139 831
2000	76 851	6	1,7575	135 066
2001	79 333		1,6194	128 472
2002	81 121	15	1,5090	122 412
2003	82 699	12	1,4138	116 920
2004	84 669		1,3258	112 255
2005	88 362		1,2605	111 381
2006	89 998	10	1,1825	106 423
2007	91 325	35	1,1013	100 577
2008	96 789		1,0184	98 570
2009	118 800		1,0000	118 800

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2009
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	4 894 229
Počet dnů: - v rozhodném období	8 766
- vyloučených	211
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	17 402
Redukční hranice (Kč)	10 500; 27 000
započte se (%)	100;30;10
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	12 571

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 170 Kč
- procentní výměra důchodu	8 674 Kč
- úhrnná výše důchodu	10 844 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2011 do 29. 9. 2011

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} <i>pro rok 2011</i>	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	20	8,3465	227 125
1987	49 770		8,1755	406 895
1988	48 278	9	7,9932	385 896
1989	52 539		7,8041	410 020
1990	55 313		7,5286	416 430
1991	56 128	11	6,5240	366 180
1992	62 986	6	5,3271	335 533
1993	63 082	11	4,2529	268 282
1994	65 153	22	3,5874	233 730
1995	69 044	16	3,0273	209 017
1996	70 200	7	2,5567	179 481
1997	71 886		2,3129	166 266
1998	73 402	10	2,1157	155 297
1999	74 640	21	1,9549	145 914
2000	76 851	6	1,8339	140 938
2001	79 333		1,6898	134 057
2002	81 121	15	1,5746	127 734
2003	82 699	12	1,4753	122 006
2004	84 669		1,3835	117 140
2005	88 362		1,3153	116 223
2006	89 998	10	1,2339	111 049
2007	91 325	35	1,1492	104 951
2008	96 789		1,0627	102 858
2009	118 800		1,0269	121 996
2010	125 365		1,0000	125 365

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2010
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	5 230 383
Počet dnů: - v rozhodném období	9 131
- vyloučených	211
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	17 836
Redukční hranice (Kč)	11 000; 28 200
započte se (%)	100;30;10
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	13 051

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 230 Kč
- procentní výměra důchodu	9 006 Kč
- úhrnná výše důchodu	11 236 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2011 od 30. 9. 2011
do 31. 12. 2011

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} pro rok 2011	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	20	8,3465	227 125
1987	49 770		8,1755	406 895
1988	48 278	9	7,9932	385 896
1989	52 539		7,8041	410 020
1990	55 313		7,5286	416 430
1991	56 128	11	6,5240	366 180
1992	62 986	6	5,3271	335 533
1993	63 082	11	4,2529	268 282
1994	65 153	22	3,5874	233 730
1995	69 044	16	3,0273	209 017
1996	70 200	7	2,5567	179 481
1997	71 886		2,3129	166 266
1998	73 402	10	2,1157	155 297
1999	74 640	21	1,9549	145 914
2000	76 851	6	1,8339	140 938
2001	79 333		1,6898	134 057
2002	81 121	15	1,5746	127 734
2003	82 699	12	1,4753	122 006
2004	84 669		1,3835	117 140
2005	88 362		1,3153	116 223
2006	89 998	10	1,2339	111 049
2007	91 325	35	1,1492	104 951
2008	96 789		1,0627	102 858
2009	118 800		1,0269	121 996
2010	125 365		1,0000	125 365

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2010
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	5 230 383
Počet dnů: - v rozhodném období	9 131
- vyloučených	211
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	17 836
Redukční hranice (Kč)	10 886; 28 699;
započte se (%)	98 960
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	100;29;13;10
	12 902

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 230 Kč
- procentní výměra důchodu	8 903 Kč
- úhrnná výše důchodu	11 133 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2012

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} pro rok 2012	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	20	8,4807	230 777
1987	49 770		8,3069	413 435
1988	48 278	9	8,1217	392 100
1989	52 539		7,9296	416 614
1990	55 313		7,6496	423 123
1991	56 128	11	6,6289	372 067
1992	62 986	6	5,4127	340 925
1993	63 082	11	4,3212	272 590
1994	65 153	22	3,6451	237 490
1995	69 044	16	3,0760	212 380
1996	70 200	7	2,5978	182 366
1997	71 886		2,3501	168 940
1998	73 402	10	2,1497	157 793
1999	74 640	21	1,9863	148 258
2000	76 851	6	1,8634	143 205
2001	79 333		1,7170	136 215
2002	81 121	15	1,5999	129 786
2003	82 699	12	1,4990	123 966
2004	84 669		1,4057	119 020
2005	88 362		1,3364	118 087
2006	89 998	10	1,2537	112 831
2007	91 325	35	1,1677	106 641
2008	96 789		1,0798	104 513
2009	118 800		1,0434	123 956
2010	125 365		1,0249	128 487
2011	146 852		1,0000	146 852

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2011
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	5 462 417
Počet dnů: - v rozhodném období	9 496
- vyloučených	211
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	17 895
Redukční hranice (Kč)	11 061; 29 159;
započte se (%)	100;28;16;8
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	12 975

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 270 Kč
- procentní výměra důchodu	8 953 Kč
- úhrnná výše důchodu	11 223 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Pokud budu analyzovat příklad č. 1, ve kterém se posuzoval pojištěnec s podprůměrnými příjmy, za období let 2009-2012, zjišťuji, že při době pojištění 46 let by v roce 2009 obdržel tento pojištěnec starobní důchod ve výši 10 889 Kč, v roce 2010 částku 10 844 Kč, v roce 2011 do 29. 9. částku 11 236 Kč, ale od 30. 9. 2011 pouze 11 133 Kč. Starobní důchod vyměřený v roce 2012 by činil 11 223 Kč. Rozdíl **103** Kč v roce 2011 byl způsoben zavedením třetí redukční hranice, kde se snížilo procento započtení redukční hranice.

U příjmové kategorie s podprůměrnými příjmy nejsou rozdíly ve vyměřených starobních důchodech tak dramatické. Jedná se řádově o desetikorunové až stokorunové rozdíly.

4.9 Výpočet starobního důchodu – průměrné příjmy

Příklad č. 2 výpočet pro pojištěnce s průměrnými příjmy v rozmezí let 2009-2012

Výpočet starobního důchodu pro rok 2009

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} <i>pro rok 2009</i>	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	94	7,9470	216 254
1987	49 770		7,7842	387 420
1988	48 278	9	7,6106	367 425
1989	52 539		7,4305	390 392
1990	57 182		7,1682	409 893
1991	56 128	22	6,2117	348 651
1992	62 986	6	5,0721	319 472
1993	67 081	39	4,0493	271 632
1994	55 153	153	3,4157	188 387
1995	69 044	123	2,8824	199 013
1996	105 120	34	2,4344	255 905
1997	124 081	20	2,2022	273 252
1998	143 355		2,0144	288 775
1999	142 697	11	1,8613	265 602
2000	163 615	10	1,7461	285 689
2001	188 185		1,6089	302 771
2002	162 127	52	1,4993	243 078
2003	190 506	20	1,4047	267 604
2004	217 735		1,3172	286 801
2005	212 852		1,2523	266 555
2006	216 177	10	1,1748	253 965
2007	224 644	35	1,0942	245 806
2008	260 354		1,0000	260 354

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2008
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	6 594 696
Počet dnů: - v rozhodném období	8 401
- vyloučených	638
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	25 840
Redukční hranice (Kč)	10 500; 27 000
započte se (%)	100;30;10
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	15 102

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 170 Kč
- procentní výměra důchodu	10 421 Kč
- úhrnná výše důchodu	12 591 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2010

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} <i>pro rok 2010</i>	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	94	7,9988	217 664
1987	49 770		7,8349	389 943
1988	48 278	9	7,6602	369 820
1989	52 539		7,4790	392 940
1990	57 182		7,2150	412 569
1991	56 128	22	6,2522	350 924
1992	62 986	6	5,1052	321 557
1993	67 081	39	4,0757	273 403
1994	55 153	153	3,4380	189 617
1995	69 044	123	2,9012	200 311
1996	105 120	34	2,4502	257 566
1997	124 081	20	2,2166	275 038
1998	143 355		2,0276	290 667
1999	142 697	11	1,8734	267 329
2000	163 615	10	1,7575	287 554
2001	188 185		1,6194	304 747
2002	162 127	52	1,5090	244 650
2003	190 506	20	1,4138	269 338
2004	217 735		1,3258	288 674
2005	212 852		1,2605	268 300
2006	216 177	10	1,1825	255 630
2007	224 644	35	1,1013	247 401
2008	260 354		1,0184	265 145
2009	200 738		1,0000	200 738

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2009
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	6 841 525
Počet dnů: - v rozhodném období	8 766
- vyloučených	638
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	25 603
Redukční hranice (Kč)	10 500; 27 000
započte se (%)	100;30;10
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	15 031

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 170 Kč
- procentní výměra důchodu	10 372 Kč
- úhrnná výše důchodu	12 542 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2011 do 29. 9. 2011

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} <i>pro rok 2011</i>	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	94	8,3465	227 125
1987	49 770		8,1755	406 895
1988	48 278	9	7,9932	385 896
1989	52 539		7,8041	410 020
1990	57 182		7,5286	430 501
1991	56 128	22	6,5240	366 180
1992	62 986	6	5,3271	335 533
1993	67 081	39	4,2529	285 289
1994	55 153	153	3,5874	197 856
1995	69 044	123	3,0273	209 017
1996	105 120	34	2,5567	268 761
1997	124 081	20	2,3129	286 987
1998	143 355		2,1157	303 297
1999	142 697	11	1,9549	278 959
2000	163 615	10	1,8339	300 054
2001	188 185		1,6898	317 996
2002	162 127	52	1,5746	255 286
2003	190 506	20	1,4753	281 054
2004	217 735		1,3835	301 237
2005	212 852		1,3153	279 965
2006	216 177	10	1,2339	266 741
2007	224 644	35	1,1492	258 161
2008	260 354		1,0627	276 679
2009	200 738		1,0269	206 138
2010	216 245		1,0000	216 245

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2010
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	7 351 872
Počet dnů: - v rozhodném období	9 131
- vyloučených	638
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	26 330
Redukční hranice (Kč)	11 000; 28 200
započte se (%)	100;30;10
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	15 599

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 230 Kč
- procentní výměra důchodu	10 764 Kč
- úhrnná výše důchodu	12 994 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2011 od 30. 9. 2011
do 31.12. 2011

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} pro rok 2011	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	94	8,3465	227 125
1987	49 770		8,1755	406 895
1988	48 278	9	7,9932	385 896
1989	52 539		7,8041	410 020
1990	57 182		7,5286	430 501
1991	56 128	22	6,5240	366 180
1992	62 986	6	5,3271	335 533
1993	67 081	39	4,2529	285 289
1994	55 153	153	3,5874	197 856
1995	69 044	123	3,0273	209 017
1996	105 120	34	2,5567	268 761
1997	124 081	20	2,3129	286 987
1998	143 355		2,1157	303 297
1999	142 697	11	1,9549	278 959
2000	163 615	10	1,8339	300 054
2001	188 185		1,6898	317 996
2002	162 127	52	1,5746	255 286
2003	190 506	20	1,4753	281 054
2004	217 735		1,3835	301 237
2005	212 852		1,3153	279 965
2006	216 177	10	1,2339	266 741
2007	224 644	35	1,1492	258 161
2008	260 354		1,0627	276 679
2009	200 738		1,0269	206 138
2010	216 245		1,0000	216 245

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2010
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	7 351 872
Počet dnů: - v rozhodném období	9 131
- vyloučených	638
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	26 330
Redukční hranice (Kč)	10 886; 28 699;
započte se (%)	98 960
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	100;29;13;10
	15 365

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 230 Kč
- procentní výměra důchodu	10 602 Kč
- úhrnná výše důchodu	12 832 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2012

V roce	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} pro rok 2012	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	27 212	94	8,4807	230 777
1987	49 770		8,3069	413 435
1988	48 278	9	8,1217	392 100
1989	52 539		7,9296	416 614
1990	57 182		7,6496	437 420
1991	56 128	22	6,6289	372 067
1992	62 986	6	5,4127	340 925
1993	67 081	39	4,3212	289 871
1994	55 153	153	3,6451	201 039
1995	69 044	123	3,0760	212 380
1996	105 120	34	2,5978	273 081
1997	124 081	20	2,3501	291 603
1998	143 355		2,1497	308 171
1999	142 697	11	1,9863	283 440
2000	163 615	10	1,8634	304 881
2001	188 185		1,7170	323 114
2002	162 127	52	1,5999	259 387
2003	190 506	20	1,4990	285 569
2004	217 735		1,4057	306 071
2005	212 852		1,3364	284 456
2006	216 177	10	1,2537	271 022
2007	224 644	35	1,1677	262 317
2008	260 354		1,0798	281 131
2009	200 738		1,0434	209 451
2010	216 245		1,0249	221 630
2011	220 230		1,0000	220 230

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2011
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	7 692 182
Počet dnů: - v rozhodném období	9 496
- vyloučených	638
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	26 414
Redukční hranice (Kč)	11 061; 29 159;
započte se (%)	100;28;16;8
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	15 360

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 270 Kč
- procentní výměra důchodu	10 599 Kč
- úhrnná výše důchodu	12 869 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Analýzou příkladu č. 2, ve kterém jsem sledovala pojištěnce s průměrnými příjmy za období let 2009-2012, jsem zjistila, že při době pojištění 46 let, by v roce 2009 obdržel tento pojištěnec starobní důchod ve výši 12 591 Kč, v roce 2010 částku 12 542 Kč, v roce 2011 do 29. 9. částku 12 994 Kč, ale od 30. 9. 2011 pouze 12 832 Kč. Starobní důchod vyměřený v roce 2012 by činil 12 869 Kč. Vyměřený důchod v roce 2010 a 2011 do 29. 9. 2011 vykazuje rozdíl **452 Kč**.

Komparace roku 2010 a 2011 od 30. 9. do 31.12.2011 se liší o **290 Kč**. Zde se již projevilo zvýšení 2. redukční hranice. Rozdíl 162 Kč v roce 2011 v porovnání s datem do 30. 9. a po 30. 9. byl způsoben zavedením třetí redukční hranice, kde se snížilo procento započtení redukční hranice. Zajímavé je zjištění, že starobní důchod vyměřený pojištěnci v roce 2012, je rozdílný oproti roku 2011 (po 30. 9.) pouze o 37 Kč.

U příjmové kategorie s průměrnými příjmy jsou již rozdíly ve vyměřených starobních důchodech v rozmezí let 2009-2011 znatelné.

4.10 Výpočet starobního důchodu – nadprůměrné příjmy

Příklad č. 3 výpočet pro pojištěnce s nadprůměrnými příjmy v rozmezí let 2009-2012

Výpočet starobního důchodu pro rok 2009

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} pro rok 2009	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	135 568		7,9470	1 077 359
1987	136 600		7,7842	1 063 322
1988	134 320	30	7,6106	1 022 256
1989	139 000		7,4305	1 032 840
1990	236 946	39	7,1682	1 698 477
1991	246 800		6,2117	1 533 048
1992	256 400		5,0721	1 300 487
1993	367 300	16	4,0493	1 487 308
1994	383 400		3,4157	1 309 580
1995	394 300	15	2,8824	1 136 531
1996	432 500		2,4344	1 052 878
1997	456 700		2,2022	1 005 745
1998	479 600		2,0144	966 107
1999	485 733		1,8613	904 095
2000	512 333		1,7461	894 585
2001	596 525		1,6089	959 750
2002	618 600		1,4993	927 467
2003	612 500		1,4047	860 379
2004	615 200		1,3172	810 342
2005	614 656		1,2523	769 734
2006	711 236		1,1748	835 561
2007	712 369		1,0942	779 475
2008	710 086		1,0000	710 086

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2008
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	24 137 412
Počet dnů: - v rozhodném období	8 401
- vyloučených	100
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	88 445
Redukční hranice (Kč)	10 500; 27 000
započte se (%)	100;30;10
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	21 595

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 170 Kč
- procentní výměra důchodu	14 901 Kč
- úhrnná výše důchodu	17 071 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2010

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} <i>pro rok 2010</i>	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	135 568		7,9988	1 084 382
1987	136 600		7,8349	1 070 248
1988	134 320	30	7,6602	1 028 919
1989	139 000		7,4790	1 039 581
1990	236 946	39	7,2150	1 709 566
1991	246 800		6,2522	1 543 043
1992	256 400		5,1052	1 308 974
1993	367 300	16	4,0757	1 497 005
1994	383 400		3,4380	1 318 130
1995	394 300	15	2,9012	1 143 944
1996	432 500		2,4502	1 059 712
1997	456 700		2,2166	1 012 322
1998	479 600		2,0276	972 437
1999	485 733		1,8734	909 973
2000	512 333		1,7575	900 426
2001	596 525		1,6194	966 013
2002	618 600		1,5090	933 468
2003	612 500		1,4138	865 953
2004	615 200		1,3258	815 633
2005	614 656		1,2605	774 774
2006	711 236		1,1825	841 037
2007	712 369		1,1013	784 532
2008	710 086		1,0184	723 152
2009	712 354		1,0000	712 354

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2009
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	25 015 578
Počet dnů: - v rozhodném období	8 766
- vyloučených	100
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	87 802
Redukční hranice (Kč)	10 500; 27 000
započte se (%)	100;30;10
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	21 531

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 170 Kč
- procentní výměra důchodu	14 857 Kč
- úhrnná výše důchodu	17 027 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2011 do 29. 9. 2011

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} <i>pro rok 2011</i>	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	135 568		8,3465	1 131 519
1987	136 600		8,1755	1 116 774
1988	134 320	30	7,9932	1 073 647
1989	139 000		7,8041	1 084 770
1990	236 946	39	7,5286	1 783 872
1991	246 800		6,5240	1 610 124
1992	256 400		5,3271	1 365 869
1993	367 300	16	4,2529	1 562 091
1994	383 400		3,5874	1 375 410
1995	394 300	15	3,0273	1 193 665
1996	432 500		2,5567	1 105 773
1997	456 700		2,3129	1 056 302
1998	479 600		2,1157	1 014 690
1999	485 733		1,9549	949 560
2000	512 333		1,8339	939 568
2001	596 525		1,6898	1 008 008
2002	618 600		1,5746	974 048
2003	612 500		1,4753	903 622
2004	615 200		1,3835	851 130
2005	614 656		1,3153	808 458
2006	711 236		1,2339	877 595
2007	712 369		1,1492	818 655
2008	710 086		1,0627	754 609
2009	712 354		1,0269	731 517
2010	712 360		1,0000	712 360

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2010
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	26 803 636
Počet dnů: - v rozhodném období	9 131
- vyloučených	100
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	90 276
Redukční hranice (Kč)	11 000; 28 200
započte se (%)	100;30;10
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	22 368

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 230 Kč
- procentní výměra důchodu	15 434 Kč
- úhrnná výše důchodu	17 664 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro
rok 2011 od 30. 9. 2011 do 31. 12. 2011

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} pro rok 2011	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	135 568		8,3465	1 131 519
1987	136 600		8,1755	1 116 774
1988	134 320	30	7,9932	1 073 647
1989	139 000		7,8041	1 084 770
1990	236 946	39	7,5286	1 783 872
1991	246 800		6,5240	1 610 124
1992	256 400		5,3271	1 365 869
1993	367 300	16	4,2529	1 562 091
1994	383 400		3,5874	1 375 410
1995	394 300	15	3,0273	1 193 665
1996	432 500		2,5567	1 105 773
1997	456 700		2,3129	1 056 302
1998	479 600		2,1157	1 014 690
1999	485 733		1,9549	949 560
2000	512 333		1,8339	939 568
2001	596 525		1,6898	1 008 008
2002	618 600		1,5746	974 048
2003	612 500		1,4753	903 622
2004	615 200		1,3835	851 130
2005	614 656		1,3153	808 458
2006	711 236		1,2339	877 595
2007	712 369		1,1492	818 655
2008	710 086		1,0627	754 609
2009	712 354		1,0269	731 517
2010	712 360		1,0000	712 360

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2010
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	26 803 636
Počet dnů: - v rozhodném období	9 131
- vyloučených	100
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	90 276
Redukční hranice (Kč)	10 886; 28 699;
započte se (%)	98 960
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	100;29;13;10
	24 057

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 230 Kč
- procentní výměra důchodu	16 600 Kč
- úhrnná výše důchodu	18 830 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Výpočet starobního důchodu pro rok 2012

Rok	Vyměřovací základ (Kč)	Vyloučené doby (dny)	K_{nvz} pro rok 2012	Roční vyměřovací základ (Kč)
1986	135 568		8,4807	1 149 712
1987	136 600		8,3069	1 134 723
1988	134 320	30	8,1217	1 090 907
1989	139 000		7,9296	1 102 215
1990	236 946	39	7,6496	1 812 543
1991	246 800		6,6289	1 636 013
1992	256 400		5,4127	1 387 817
1993	367 300	16	4,3212	1 587 177
1994	383 400		3,6451	1 397 532
1995	394 300	15	3,0760	1 212 867
1996	432 500		2,5978	1 123 549
1997	456 700		2,3501	1 073 291
1998	479 600		2,1497	1 030 997
1999	485 733		1,9863	964 812
2000	512 333		1,8634	954 682
2001	596 525		1,7170	1 024 234
2002	618 600		1,5999	989 699
2003	612 500		1,4990	918 138
2004	615 200		1,4057	864 787
2005	614 656		1,3364	821 427
2006	711 236		1,2537	891 677
2007	712 369		1,1677	831 834
2008	710 086		1,0798	766 751
2009	712 354		1,0434	743 271
2010	712 360		1,0249	730 098
2011	716 212		1,0000	716 212

Počet let pojištění ke dni vzniku nároku na důchod se sazbou 1,5%	46
Sazby pro stanovení procentní výměry důchodu (%)	69
Rozhodné období tvoří roky	1986 - 2011
Úhrn ročních vyměřovacích základů (Kč)	27 956 965
Počet dnů: - v rozhodném období	9 496
- vyloučených	100
Osobní vyměřovací základ (Kč/měsíc)	90 503
Redukční hranice (Kč)	11 061; 29 159;
započte se (%)	100;28;16;8
Výpočtový základ (Kč/měsíc)	25 944

Vypočtená výše důchodu	
- základní výměra důchodu	2 270 Kč
- procentní výměra důchodu	17 902 Kč
- úhrnná výše důchodu	20 172 Kč

Pramen: vlastní výpočty na základě údajů konkrétního pojištěnce.

Příklad č. 3, již patří do kategorie pojištěnce s nadprůměrnými příjmy za období let 2009 až 2012. Při výpočtu jsem zjistila, že při době pojištění 46 let, by v roce 2009 obdržel tento pojištěnec starobní důchod ve výši 17 071 Kč, v roce 2010 částku 17 027 Kč, v roce 2011 do 29. 9. částku 17 664 Kč, ale od 30. 9. 2011 už 18 830 Kč. Starobní důchod vyměřený v roce 2012 by činil 20 172 Kč. Vyměřený důchod v roce 2010 a 2011 do 29. 9. 2011 vykazuje rozdíl **637** Kč. Komparace roku 2010 a 2011 od 30. 9. do 31. 12. 2011 se liší o 1 803 Kč. Zde se již projevilo zvýšení 2. a 3. redukční hranice. Rozdíl **1 166** Kč v roce 2011 v porovnání s datem do 30. 9. a po 30. 9. byl způsoben zavedením třetí redukční hranice, kde se sice snížilo procento započtení redukční hranice, ale projevila se vysoká 3. redukční hranice.

Potvrzuje se záměr zákonodárců, aby starobní důchod vyměřený pojištěnci v roce 2012 byl pro vyšší příjmové kategorie výhodnější než doposud. Odpovídá tomu i rozdíl oproti roku 2011 (po 30. 9.), kdy došlo k navýšení o **1 342** Kč. U příjmové kategorie s nadprůměrnými příjmy jsou již rozdíly ve vyměřených starobních důchodech v rozmezí let 2009-2012 výrazné, pohybují se už v řádech tisíců Kč.

5 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo identifikovat, analyzovat a explikovat problematiku redukčních hranic jako instrumentu ovlivňujícího výši důchodu včetně provedení identifikace a deskripce základních konstrukčních pravidel nutných pro stanovení dávek důchodového pojištění. K určení důchodu bylo třeba nastavit metodiku postupů. Cíl práce byl také zaměřen na vyhodnocení vlivu redukčních hranic a určení jejich role při stanovení výměry důchodu v podmínkách ČR a to při různých úrovních osobního výpočtového základu a variantách, které zachytily změny vyplývající z malé důchodové reformy.

Ve výsledku práce se promítlo použití vědeckých metod zkoumání, metoda deskripce, komparace, analýzy, rešerše a syntézy. Studovala jsem vývoj důchodového pojištění a dopad novelizace zákonů v oblasti sociálního a důchodového pojištění. Využila jsem hlavně metodu rešerše, pomocí které jsem sbírala a ověřovala informace týkající se redukčních hranic a jejich role při stanovení důchodu v ČR. Dále jsem využila metodu komparace v příkladech, které se týkaly výpočtu starobního důchodu u konkrétních pojištěnců v rozmezí let 2009-2012. Jedním z nejdůležitějších ukazatelů pro stanovení důchodu je v první řadě redukční hranice. Zavedením důchodové reformy se změnil i systém redukci osobního vyměřovacího základu pomocí dvou redukčních hranic. Podle nálezu Ústavního soudu bylo 13. 5. 2010 vyhlášeno, že takto nastavený výpočet důchodů je diskriminační vůči osobám s vyšším průměrem příjmů, protože tím potlačuje zásadu zásluhovosti, a naopak až příliš preferuje zásadu solidarity, uplatňovanou vůči osobám s nižším průměrem příjmů. Účinnost nálezu Ústavního soudu byla stanovena od 30. září 2011. Od tohoto dne byla zavedena 3. redukční hranice, která zohledňuje vyšší průměr příjmů.

Modelově jsem vypracovala tři typy příkladů u konkrétních pojištěnců, jejichž osobní vyměřovací základ se lišil podle příjmů v průběhu jejich výdělečné činnosti od podprůměrných příjmů přes průměrné až k nadprůměrným. Analýzou a komparací jsem zjistila, že u pojištěnců s podprůměrnými příjmy nedošlo v rozmezí sledovaných let 2009 až 2012 k žádným dramatickým změnám, této příjmové kategorie se změna zákona a redukčních hranic téměř nedotkla. U pojištěnců s průměrnými příjmy se situace odlišovala. Zde byl již patrný rozdíl ve vyměřených starobních důchodech, zvláště v roce 2011, kde se v průběhu roku měnily redukční hranice a s nimi i procenta započtení. Největší změnu však zaznamenal příklad pojištěnce s nadprůměrnými příjmy. V tomto

případě bylo zřetelné, že pro tuto příjmovou kategorii byla důchodová reforma přínosem. Rozdíly, které z výpočtu vplynuly, byly v této nejvyšší příjmové kategorii řádově výhodnější o tisíce korun oproti dřívějšímu nastavení důchodového systému.

Podle statistických údajů České správy sociálního zabezpečení se na penze v roce 2011 vydalo o 39,5 miliardy Kč více než se vybralo. Důchodový účet se v porovnání s rokem 2010 propadl o 10,2 miliard Kč. Situaci způsobil zvýšený počet starobních důchodců, kteří se v loňském roce rozhodli požádat o výplatu starobního a předčasného důchodu. Hlavním důvodem propadu bylo snížení odvodů na důchodové pojištění zaměstnavatelů, zaměstnanců a OSVČ. U řady poplatníků se vůbec nevybírají daně a navíc je omezen výběr pojistného z důvodu stanovení minimálního základu daně. Tyto prostředky chybí ve státním rozpočtu. Otázkou zůstává, jak se bude nadále vyvíjet situace v případě, kdy pojištěnci přistoupí od 1. 1. 2013 na systém spoření ve II. pilíři důchodové reformy. Zajímavý bude dopad v případě, že zaměstnavatel bude zaměstnanci, který vstoupí do II. pilíře, zasílat na jeho individuální penzijní účet 3 procentní body z vyměřovacího základu na sociální pojištění a zaměstnanec si bude sám přispívat 2 procentními body. Toto razantní snížení odvodů do státního rozpočtu opět ohrozí jeho příjmy. Nevíme, jak se bude vyvíjet inflace, jaké bude zhodnocení fondů a jaký bude demografický vývoj obyvatelstva, který se již nyní jeví nepříznivě. Průběžný systém financování důchodů bude v budoucnu fungovat, ale nevíme jak. Ekonomové varují, že povinné spoření ve fondech mohou mít znaky tunelování. Podle nich v zemi panuje nízká politická a podnikatelská kultura, občané požadují záruky státu.

Problematika důchodů je palčivá, jisté ale je, že se lidé musí naučit spořit pravidelně a to po dobu několika desetiletí. Ve svých finančních plánech musí počítat s těmito penězi jako s finanční rezervou.

6 Seznam použité literatury

Monografie, knihy

BĚTÍKOVÁ, Sylva. *Důchody EU – koordinace důchodového pojištění v EU*. Znojmo, 2009. 91 s., 16. Bakalářská práce. SOUKROMÁ VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ ZNOJMO, s.r.o. Vedoucí práce Ing. Mirka Wildmannová, Ph.D.

KREBS, Vojtěch, a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2007. 504 s. ISBN 978-80-7357-276-1.

MERITUM. *Mzdy 2011*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 788 s. ISBN 978-80-7357-613-4.

PETRÁŠEK, Josef. *Sociální politika*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. 120 s. ISBN 978-80-86723-41-9.

PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

ŠUBRT, Bořivoj, a kol. *Abeceda mzdové účetní 2011*. 21. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 535 s. ISBN 978-80-7263-635-8.

ÚZ 810, *Sociální pojištění 2011*. 1. vyd. Ostrava – Hrabůvka: Sagit, 2011. 350 s. ISBN 978-80-7208-827-0.

VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2011, praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 s. ISBN 978-80-247-3617-4.

VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2012, praktický průvodce*. 15. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 448 s. ISBN 978-80-247-4101-7.

Elektronické zdroje, reklamní materiály, informační příručky

Důchodové pojištění – Rakousko [online]. [cit. 2011-11-19] Příručka penzijního pojištění v Rakousku, platnost k 1.1. 2011. Dostupné z <<http://www.pensionsversicherung.at/mediaDB/01%20-%20Alterspension.pdf>>.

Malá důchodová reforma – propagační materiál ČSSZ [online]. [cit. 2011-10-11]. Dostupné z <http://www.cssz.cz/NR/ronlyres/4AB9ABD7-D64A-457B-83B1-5DAD1D304BDD/0/CSSZ_letak_MDR_2011.pdf>.

Stránky ČSSZ [online]. [cit. 2011-10-22]. Dostupné z <http://www.cssz.cz/NR/ronlyres/A9C34D4B-14AE-4F08-BB2A-41BB7802DE6C/0/Letak_zmenyDP2010_web.pdf>.

Stránky ČSSZ [online]. [cit. 2011-11-01]. Dostupné z <http://www.cssz.cz/NR/ronlyres/4AB9ABD7-D64A-457B-83B1-5DAD1D304BDD/0/CSSZ_letak_MDR_2011.pdf>.

Stránky MPSV [online]. [cit. 2011-10-9]. Dostupné z <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/164>>.

Stránky MPSV [online]. [cit. 2011-10-9]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/10450_reforma_duchodu/>.

Stránky Parlamentu ČR [online]. Dostupné z <<http://www.psp.cz>>.

Stránky Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí [online]. Dostupné z <<http://www.vupsv.cz/>>.

Tisková zpráva ČSSZ [online]. [cit. 2011-11-01]. Dostupné z <<http://www.cssz.cz/cz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/2011-07-29-duchodcu-je-v-pololetu-2011-jiz-2-832-699-na-jednoho-pripada-1-77-poplatnika.htm>>.

Zákony, nařízení, vyhlášky

Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 220/2011 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška MPSV č. 226 /2011 Sb., o výši redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu.

Vyhláška MPSV č. 286 /2011 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2010, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2010, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2012 a základní výměry důchodu stanovené pro rok 2012 a o zvýšení důchodů v roce 2012, ve znění pozdějších předpisů.

7 Seznam tabulek

TABULKA 1: REDUKČNÍ HRANICE ZA OBDOBÍ LET 1996 AŽ 2011	17
TABULKA 2: POTŘEBNÁ DOBA POJIŠTĚNÍ OD ROKU 2009	22
TABULKA 3: OBECNÝ DŮCHODOVÝ VĚK POJIŠTĚNCŮ(MUŽŮ A ŽEN) NAROZENÝCH V OBDOBÍ LET 1936 AŽ 1977.....	32
TABULKA 4: KOEFICIENT NÁRŮSTU VŠEOBECNÉHO VYMĚŘOVACÍHO ZÁKLADU (K_{NVZ}).....	36